СЕЛЯНКА УКРАЇНИ

Ч. 1 (5) 1925 р.

Карл Лібкнехт.

Ленін дитиною.

Роза Люксембург.

Що є в журналі:

Виклики на передплату журналу „Селянка України".

Ч. 4.

Ми, акторки театру імени Марії Заньковецької, передплачуємо 10 примірників «Селянки України» і викликаємо передплатити журнал акторок Державного театру імени Ів. Франка і Державного театру імени Т. Шевченка.

ВИТЯГ

ІЗ ПРОТОКОЛУ Ч. 46

засідання колегії ЦВ робітниць та селянок від 29/XII—24 року. Були присутні: т. т. Левкович, Зеленська, Шинкар, Лівшіц, Зотіна (від ЦВ), Гальперін (Уч. оп.) і Шінгарева (редакція „Коммунарки Украины").

СЛУХАЛИ:

2) Інформація редакції „Селянки України" (тов. Шинкар).

Журнал існує з серпня місяця; ч. 1 друкувалось в кількості 5000 примірників; із коштів «Селянської Правди» було відпущено 1500 карб.; журнал розіслано безплатно для ознайомлення; ч. 2 — 8000 примірників; ч. 3 — 10000 примірників і ч. 4 13.000 примірників. Є 5000 поодиноких передплатників. Собівартість журналу 18 копійок. Розсилається по 15 коп. На самоокупаємість перейти буде можливість, коли тираж буде 17.000 примірників. Є думка перемінити обкладинку журналу і завести такі сторінки: сторінку Леніна, сторінку піонера і сторінку сільск. господарства. Постояних дописувачів 50 чоловіка.

УХВАЛИЛИ:

2) 1. Вважати за необхідне й надалі оживляти журнал, щляхом вміщення белетрістичних матеріялів, малюнків та матеріялів з місць.
2. Завести сторінку для дітей, об'єднавши її із сторінкою піонера, і календар сільсько-господарчих робот.
3. Вважати цілком потрібним мати в журналі сторінку Леніна.
4. Розіслати інструкцію-листа до всіх сількорів, щоб звязатися з ними.
5. Звернути увагу Видавництва «Селянської Правди» на несвоечасну розсилку журналу.
6. Редакції «Селянки України» і «Селянської Правди» завести звязок із спілками — Робос, Медсантруд, Цукровиків, Робземліс, Пищевкус, із організацією КНС та Політосвітою, щоб через них поширювати журнал «Селянка України».
7. Редакції завести звязок із Політосвітою Дорпрофсожа для розповсюдження журналу в залізничних кіосках.
8. Звернутись із закликом до членів партії відносно передплати журналу.
9. Повідомити Одеський Губком про передплату журналу через ЦК.

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

СЕЛЯНКА УКРАЇНИ

ЖУРНАЛ ЦЕНТРАЛЬНОГО ВІДДІЛУ РОБІТНИЦЬ І СЕЛЯНОК КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ (б) УКРАЇНИ.

РЕДАКЦІЯ Й КОНТОРА: ХАРКІВ, ВУЛ. КАРЛА ЛІБКНЕХТА, Ч. 11.

Ч. 1 (5). | СІЧЕНЬ | 1925 Р.

Жалібний місяць.

Так скоїлося, що на січень припали найбільші дні прлетарської жалоби, роковини найсумніших подій в історії революції.

Двадцять років тому, 22-го січня 1905 року, в Ленінграді цар Миколай Кривавий розстріляв робітників, що пішли були до нього просити мира й хліба.

Девятьнадцять років тому, 1 січня 1906 року, в Москві, царська гвардія й жандарі задушили повстання робітництва й залили кров'ю революціонерів перший подих волі. Тоді ж задушили царські посіпаки повстання селянські, що були широкою хвилею розіллялися по всій країні.

Сім років тому, 14 січня 1919 року, перший раз контрреволюція спробувала була вбити товариша Леніна в Ленінграді.

Шість років тому, 15 січня 1919 року в Берліні німецькі білогвардійці вбили найкращих провідників революції в Німеччині — Карла Лібкнехта і Розу Люксембург.

Рік тому, 21 січня 1924 року в 6 годин 50 хвилин вечора вмер після тяжкої хороби провідник Всесвітньої Пролетарської Революції **Володимир Ілліч Ульянов-Ленін.**

Кров ленінградських робітників у 1905 році змила останню віру в царя, останню надію, що миром можна здобути волю. Після Кривавої неділі 22 січня росте справдішній революційний рух, росте більшовизм, щоб перемогти потім на віки-вічні.

Кров московських робітників у 1906 році показала, що тісний союз робітництва з селянством може й повинен перемогти, що в організованості сила, що треба йти до Радянської влади.

Кров німецьких революціонерів показала, що ми не одні в своїх змаганнях, що трудящі всіх націй ідуть проти панства всесвітнього з одною метою: скинути капіталістичний і встановити комуністичний лад.

З кожним кривавим ударом гартувалися сили пролетарські, об'єднувалися навкруги Комуністичної партії, провідниці Великої Пролетарської Революції.

А в центрі Комуністичної партії сяв розум ясний Володимира Ілліча, що вмілою рукою кермував до перемоги, застерігав від небезпеки, показував найкращу путь і кріпив союз пролетарства з революційним селянством.

І от це одна найтяжча втрата. Не стало рік тому товариша Леніна, не стало великого керманича, улюбленого нашого учителя й вождя.

Сумні події. Тяжкі втрати. Криваві спогади. Жалібний місяць січень. Чорно-червоний. Кров і журба. Похоронні співи. Насмертні дзвони. Журні промови. Заклики помсти.

Та не такий трудящий люд, щоб у журі та з суму попускати безсило руки. Звик він терпіти лихо й нещастя, звик він і боротися за кращу долю. Що більше знущалися з нього, що більше притискали й били, то революційніше ставав він, то з більшим завзяттям ішов проти своїх класових ворогів, проти панів, за визволення праці, за комунізм.

Але й цей болючий удар, замісць розшатати, пoслабити, притишити переможну ходу революції й пригнітити трудящих, ще більше спаяв їх під прапором Комуністичної партії, це прискорив революційний рух.

Двісті тисяч робітників од варстатів пішли тоді ленінським набором у партію, щоб загоїти болючу вразу, щоб колективними силами замінити тяжку втрату.

Вся партія, а за нею все робітництво і все революційне селянство поклялося вірно берегти заповіти

Ленінові й кінчити його велике діло—довести людство до світлої мети комунізма.

Один із тих заповітів є розкріпощення жіноцтва. Товариш Ленін говорив, що в нас кожна куховарка повинна навчитися керувати державою. І ми цей заповіт виконуємо. Що-разу більше жіноцтва стає до громадської праці. Що-разу більше стає свідомих, що збагнули потребу йти новим шляхом.

І хто згадає, з якими тяжкими втратами, якою кров'ю найкращих товаришів наших здобули трудящі свою Радянську владу, яких жертв невимовних вона коштує,—той ще більше навчиться любити й поважати її.

Кожна робітниця й селянка, що йде на делегатські збори, що несе дитину в яслі, бере книжку в читальні, іде з любим своїм записатися на цивільний шлюб, бере допомогу в комітеті взаємодопомоги, подає голос у комнезамі, в раді, на кооперативних зборах, — кожна така робітниця й селянка повинні пам'ятати, що це право їхне здобуте тяжкою й довгою боротьбою тисячів і тисячів революціонерів, що за це право їхне впав передчасною жертвою товариш Ленін.

Будьмо ж завжди достойні здобутого нашими кращими товаришами, окропленого їхньою братньою кров'ю. Клянемося над їхніми могилами продовжувати й до вершити їхню величну справу—боротьбу за комунізм.

С. Пилипенко.

Рік без Леніна.

Вже цілий рік без Леніна працює Комуністична партія, але ленінською вона залишилась.

По-над 20 мілійонів книг за цей час видано про Леніна та ленінізм, тоб- то Ленінову науку. Ленінова наука шириться й поглиблюється в свідомості робітників і селян. Це виявляється насамперед у тім, що укріпляється спайка Комуністичної партії з широкими робітничими і селянськими масами.

Єдиний тільки раз була спроба за цей час зашкодити ленінізму. Ця спроба йшла від т. Троцького та його прихильників. Вони казали, що поміж робітництвом і селянством є суперечности, що шляхи їхні до соціялізму неоднакові і що союз між ними через це недосяжний.

Більшовики-ленінці одбили цей троцькистський наскок на свою партію. Вони доказали, що інтереси робітництва і селянства в боротьбі проти буржуазії сходяться, що шляхом кооперації можна йти далі до соціялізму без ніяких суперечок поміж робітництвом і селянством.

Комуністична партія не тільки говорить про це, але й на ділі доказує, яка вона уважна до селянських справ.

Ленін дитиною.

Вона повела рішучу боротьбу з тими, хто пробує командувати на селі, з ріжними зловживаннями й перебільшуваннями своїх прав. Водин час партія оживляє роботу Сільрад і притягує до них активних селян.

Партія кує міцний союз незаможників і середняків проти куркульні.

Оце і є справжня Ленінова наука, це є шлях союзу робітників і селян, що про нього вчив завжди тов. Ленін.

Партія за рік без Леніна укріпила свій звязок з робітництвом, прийнявши до себе по-над 200.000 робітників від верстатів. Тепер партія ставить собі завдання втягти до себе також багато тисяч селян-хліборобів. Партія хоче усилити свій звязок із селянством так, щоб одним своїм крилом спиратись на робітництво, а другим на селянство, так щоб внутрі самої Комуністичної партії укріпився союз робітників і селян.

Рік без Леніна не послабив, а укріпив і Комуністичну партію і Радянську владу, зміцнив, бо партія вела правильну ленінську лінію.

Цю лінію вестиме партія і надалі, і на основі Ленінової науки поведе трудящих до перемоги над капіталом, до комунізму.

Е. Квірінг.

„Треба зімкнутися з селянською масою, з рядовим трудовим селянством і почати рухатись уперед безмірно повільніше, ніж ми мріяли, але за те так, що справді рухатиметься з нами вся маса. Тоді свого часу цей рух піде так швидко, що тепер ми й мріяти про це не можемо“.

ЛЕНІН.

Спогади товаришки Смирнової.

Я працювала на золотошвейній фабриці ч. 36 у Москві. А взагалі я працюю на виробництві 18 років.

1923 року в березні завідуюча майстернею одного разу говорить мені:

— Я хочу тебе послати на роботу до дому Володимира Ілліча.

Я почала було відмовлятись. Думаю ніколи не працювала покоївкою, може не догоджу.

Робітниця Є. Смирнова, що була покоївкою у Леніна.

— Я й куховарити не вмію, хіба так щось просте зварити, — кажу я до завідуючої майстернею.

— Нічого,—каже завідуюча, — ти не бійся, вони люди прості, а Володимирові Ілличеві треба допомогти, зробити ж це ти зможеш.

Таки уговорила, і я пішла. З першого разу побачила, що даремно я боялась.

Сім'я проста, з нами—хатніми робітницями- поводяться по-простому. Почуваєш себе зовсім лехко. А що до Володимира Ілліча, так нема й казати. Правда, коли я прийшла, то Володимир Ілліч був уже хворий, навіть говорити вже не міг. І то бувало не пройде біля тебе, щоб першим не поклонитись та ласкаво не всміхнутись.

А коли хто заїде, то вже ніколи було не випустить, не нагодувавши гостя.

Пригадую, який він був радий, коли до нього приїздили делегації від робітників.

А з якою увагою він ставився до Надії Костянтинівни та Марії Іллінішни: увесь час було стежить, щоб вони не стомлювались.

До Надії Костянтинівни з міста, з Політосвіти приїздили на засідання. Так він бувало з верхнього поверху спуститься, щоб подивитись на Надію Костянтинівну.

А вже коли відпочиває Надія Костянтинівна або Марія Іллінішна, то він було на пальцях ходить біля їхніх кімнат, щоб не розбудити.

В-літку любив по гриби ходити. Зразу вранці встає й просить у мене кошика. І підуть собі з Марією Іллінішною або Надією Костянтинівною, а то й усі троє разом. І квітки любив, тільки не садові, а польові. На садові квітки й дивитись не хотів. Бувало покажеш, так тільки рукою махне.

Коли Володимирові Ілліччу покращає, так зразу всі й повеселішають. «Ну,—думаємо,—таки вигляділи»

А тільки погіршає і ми всі руки опускаємо, сумно якось стає.

Так ми собі й жили: то радіючи, то сумуючи, в надії втішалися.

А того тяжкого дня, коли умер Володимир Ілліч, повік не забудемо.

Ранком, як і завжди, подала я йому каву, а він привітно вклонився й геть пройшов до себе в кімнату, не випивши і там ліг. Я чекала його до 4 години з гарячою кавою. Така думка, прокинеться й вип'є. А йому вже стало гірше. Попрохали у мене гарячих пляшок. Доки я їх поналивала та принесла, то вже вони йому не потрібні були.

Збігла я на гору, дивлюсь Марія Іллінішна стоїть сама не своя, якась чорна стала. Бачу, що щось не добре...

— Що це з вами? - питаю.

— Наш Володя безнадійний,—тільки й промовила.

Я почала її заспокоювати... Вона вибігла в сусідню кімнату й заплакала. Тоді я мерщій до Володимира Ілліча й дивлюся...

Ой, не забути мені всього цього, любі мої товаришки—робітниці.

Дивлюся: всі лікарі схопилися за голови, а санітари по кутках всі плачуть. Ув йшла й я до кімнати.

Сидить Надія Костянтинівна у нього на ліжку й держить йому руку.

Почувся жіночий плач. Я вже встигла взяти себе в руки, стала їх заспокоювати, де-кого з них вивели. А саму сльози душать.

Попрохала Надію Костянтинівну, щоб вона дозволила мені переодягти Володимира Ілліча. А вона мене й питає:

— А ви його чепурненько?

— Ну, а як же,—кажу,—я ж йому не ворог. Надія Костянтинівна принесла білизну. Умили ми йому обличчя, переодягли й перенесли в другу кімнату.

Ох, як тяжко було дивитися на це все!

По всіх кутках чути було плач. Всі сумні.

Піду на гору, подивлюсь тяжко!

Спущусь у низ—ще тяжче.

Дім в Горках, де жив під час хвороби тов. Ленін де він помер.

Місця собі не знаходила.

А тут почали з сел та міста з'їзджатись. Ще тяжче стало.

Стали ми сиротами, особливо Надія Костянтинівна та Марія Іллінішна.

Тепер я вже з ними й залишусь.

Позапартійна я була, а тепер вступила до партії в Ленінський набор.

Є. Смирнова.

Роза Люксембург.

15-е січня.

Всі ми повинні пам'ятати цей день.

Рівно п'ять років тому, 15 січня року 1919, загинула від рук зрадників робітничої класи одна з найкращих проводарів пролетаріяту, завзята революціонерка—Роза Люксембург.

Хто була Роза Люксембург і чому ми шануємо її пам'ять?

Роза Люксембург народилися в одному з промислових міст Польщі, в сім'ї бідного єврейського робітника. Ще зовсім молоденькою дівчиною, 16 років, вона вже почала працювати в революційній партії „Пролетаріят". Коли ця партія була знищена поліцією, Роза втікла за кордон, до Швейцарії.

Роза Люксембург.

Там вона вступила до університету, але не покидала й революційної праці.

В той час польська буржуазна інтелігенція була захоплена націоналістичними стремліннями, тоб-то бажала, щоб Польща була самостійною; але націоналісти знали, що вони не досить сильні й не зможуть досягти цього без допомоги робітників. Тому, щоб притягти на свій бік робітників і використати їх для здійснення своїх намірів, вони казали, що будуть захищати інтереси робітничої класи й називали себе соціялістами.

Ось проти цих соціял-патріотів, польських самостійників і виступала уперше Роза. Вона з'ясувала робітникам, що самостійність Польщі потрібна тільки для панів, що становище працюючих ані скільки не покращає від того, хто гнітитиме їх—російські або німецькі капіталисти—чи свої, польські.

Все це вона написала в своїй книжці „Про розвиток промисловости в Польщі" та в багатьох німецьких та польських газетах.

Цим виступом Роза зразу ж показала хто вона така й чиї інтереси вона захищає.

З великими труднощами, не маючи ніяких засобів для існування, Роза скінчила університет і переїхала до Німеччини. Там керуючи партійними соціял-демократичними газетами, вона продовжує працю в тому ж напрямкові, як і раніш.

1905-ий рік.

В Росії спалахнула революція.

Роза—знову в Польщі, в Варшаві. Знову віддає всі свої сили на боротьбу за долю робітничої класи.

Російський уряд заарештував її й посадив у Варшавську кріпость, де вона просиділа цілий рік.

Нарешті її вдалося визволити звідтіля й переправити за кордон.

Тут її чекала нова боротьба.

Російська революція була подавлена. Закордонні соціял-демократи залишили всяку надію на успіх і почали говорити, що треба йти на згоду з буржуазією й мирним шляхом добиватись від неї де-яких поліпшень для робітників.

Аж ось підходить світова війна.

Більшість соціял-демократів, які й раніш вже тяглися за буржуазією, тепер остаточно переходять на бік капіталістів.

Тільки Роза Люксембург, а з нею ще де-кілька товаришів не зрадили робітників. Вони об'їздять всю Німеччину, виступають на мітингах, агітують проти озброєння, проти війни.

Звичайно, така агітація не сподобалась бтржуазії. Німецький уряд посадив Розу в тюрму.

Але і в тюрмі Роза продовжує своє діло, пише книжки, листівки, керує весь час групами німецьких революціонерів, що називалися „спартаківцями".

В 1919 році почалася німецька революція.

Розу звільнили з тюрми. Але не надовго...

Новий уряд, який називав себе соціял-демократичним, а на справді обстоював інтереси буржуазії, не міг примиритися з проводарями робітничої класи.

Роза добре освічена, має глибокий і прозорчий розум, уміє направити на певний шлях революційну боротьбу.

Роза—страшна небезпека для прихільників буржуазії. Ось чому вони й порішили позбутись її.

Щоб зняти з себе вину, соціял-зрадники підіслали найманих убивців і Розу було забито...

Карл Лібкнет

Разом з нею було забито і другого революціонера-комуніста Карла Лібкнехта, який також весь час боровся за долю робітників і був першим організатором комуністичної молоді.

Наталя Забіла.

Варвара Чередниченко.

(Член «Плугу»).

9-те січня 1905 року.

(Агіт-п'єса на дві картині).

ДІЄВІ ОСОБИ:

Пилип Кіндратович Книш — сторож Путіловського*) заводу, 74 років, колишній фельдфебель.

Остап — Книшів син, робітник Путіловського заводу, 34 років.

Уляна — Остапова жінка, 32 років.

Оля — 8 років
Маня — 6 »
Федько — 4 »
Антось — $1^1/_2$ »
} діти Книшів.

Петро Швецов — робітник, 28 років.

Степанида — Петрова жінка, 26 років.

Варя — Степанидина дівчинка, 5-6 років.

Іванов — робітник.

Протасовна — старенька бабуся.

Жандарський офіцер — 30 років.

Два жандари — рядові.

КАРТИНА ПЕРША.

(Ранок 9 січня).

Помешкання Книшів: кімната з двома вікнами й з двома дверима — одні до сіней, другі до кухні. На покуті — ікони, прикрашені тканими рушниками; перед іконами — лямпадка.

ЯВА I.

Книш, (*чепуриться перед дзеркалом, оглядаючи себе з усіх боків*).

Остап. (*увіходить із сінешних дверей, роздягається, поглядає на батька й посміхається*). Куди це ви, тату, збираєтесь?

Книш. Та вже ж время йти на парад, до царя на прийом.

Остап. А хіба ви не чули, який вам „прийом" готується?

Книш. Что такоє?

Остап. Всю площу коло Зімового палацу оточено кулеметами, гарматами та озброєним військом.

Книш. Ну й што ж?.. Так полагається... Тепер военноє время... Парад должен бить сурйозний...

Остап. Так, жандари „сурйозно" беруться до робітників...

Книш. Е, што ти понімаєш в етіх делах!..

Остап. (*Відхиливши двері, що до кухні*). Ти, Улясю, не дуже того... не чепурись... Погані чутки ходять: військо до царського палацу зібрано, а коло застав гарцює на конях козачня...

Уляна. (*В кухні*). Їжте-бо швидче... Треба нам збіратись... (*виходить до кімнати, одягнена по-святковому*).

ЯВА II.

Остап. Вирядилася й ти...

Уляна. Чудний. Та ж до царя це... А що як в покої до себе запросить? Я ж коло отця Георгія стоятиму... Ех, нічого ти не розумієш! Наш отець Георгій нам про царя таке... таке казав!

Остап. (*Зхоплює її за руки з притиском*). А як стрілятимуть?!.. Чуєш: стрі-ля-ти-муть!?

Уляна. (*Вириваючи руки, сердито*). Чого б я патякала? І так ось-ось тебе на війну заберуть, або й просто із заводу розчитають. Що тоді буде? Треба цареві очі відкрити, розумієш? Отець Георгій знає що робить.

Остап. Так сама йди... Діти хай лишаються дома.

Уляна. І таке верзеш... Що я без дітей? У нас женщин, щоб ти знав, уся сила в дітях! На нас не зглянеться—діток пожаліє. Отець Георгій так і казав учора: «беріть, матері, свої діти й підемо всі—старі, молоді й малі до нашого батька —царя, благати його»... (*Остап ходить швидко по кімнаті одмахуючись од жінчиних слів рукою. Уляна дістає щось із скрині*).

Книш. (*Зупинившись коло Остапа, каже урочисто*). Що ти, брат? Ти тільки одно пам'ятай: один бог на небі й один цар на землі! Опять же такоє діло: отець Георгій з хрестом золотим у руках, коругви з церков, образа святії, матері з дітьми... Уляна говорить правду: велікая сила є — мать із дітьми! Мати з дітьми, це, брат, святоє дело... ето штука благородная по усєм статтям!

Остап. (*Вігає по кімнаті й хвилюється*). Ви, тату краще про своє благородство дбайте... Уляну збиваєте тільки...

Книш. Потому што я вільфебіль царськой і царя слобонітеля видал... Говорю тібе: — цар обнаковений мужчина і больші нічево.

Остап. А коли цей «обнаковений мужчина» звелить військам у вас стріляти?! (*Стає перед батьком грізно*).

Книш. (*Сміється*). А ти чув: «благочестівейша-го, самодержа-авні-шо-го го-су-да-ря нашо-ого Ніколая Олекса-ндрови-ча?» (*Уляна виходить до кухні. З кухні чути дитячий галас та плач. Оля вибігає з кухні заплакана і щось шукає в колисці).*

ЯВА III.

Остап. Ти чого?

Оля. Коли Манька соплі розпускає, а їй хустку дають зелену, а ме-е-е-ні синю, що з діркою...

Книш. Не плач, дурашко,—хіба заплаканій можна до царя йти?

Голос Уляни. Оце ще мені рахуба з дівчиною... Розрюмалася... йди вже, треба ж цих одягнути... йди, дам вже тобі зелену! (*Чується плач Маньки*)...

Оля. Е, ви кажете тільки, а не даєте...

Голос Уляни. Ну, не осуружна?.. (*гнівно*) йди, а то!.. (*Оля йде до кухні*).

ЯВА IV.

Остап. (*До Уляни, що вийшла до кімнати*). Уляно, краще й не збірайся—я не пущу тебе нікуди!

Уляна. (*З хусткою в руках).* А трясця на твою голову! Прилип, як шевська смола... Дивись, та хто тебе й питатиме?

Остап. (*Гнівно б'є кулаком по столі*). А те, що не пущу й кришка!

Книш. (*Береться в боки*). Не по хвасону, брат... Совсьом немає в тобі виправки.

Остап. Не втручайтеся, тату не в своє діло! Уляно... не сердь мене більше.

Уляна. А що? Може битимеш? А руки тобі не повсихають? Тринадцять год живемо, так оце... Ну, бий, бий!.. (*Із сінешних дверей входить Степанида з малою дитиною на руках; з нею Варя, тримаючись матері за спідницю*).

*) Державний завод зброї в Ленінграді (тоді Петербурзі).

ЯВА V.

Книш. Степаниді Тарасовні наше ніжайшеє почте-ніє...

Степанида. Оце й ми... Добридень в хату вам. Та що це? Ви ще не зібралися, як я бачу...

Уляна. Та я ось зараз... Поки ж то кождого ублаготвориш. Вірите: з досвітку товчусь... *(Виходить).*

ЯВА VI.

Остап. (*Пересилуючи себе*). Драстуйте... Так і ви йдете? А не боїтеся? Мороз, далеко, кажуть і салдат багато...

Степанида. Е, чи чуєте, Пилиповичу! Ми з Івановною коло отця Георгія... Та всі ж ідуть: треба ж таки комусь кращого життя добиватися!

Книш. От, молодець: люблю таких!

Остап. (*Вагаючись*). А Петро Федорович одпустив вас?

Степанида. А чого б йому мене не пускати? Ми ж цілою вулицею йдемо... Не я сама з дітьми.

Остап. Та кажуть: військо скрізь, козаки... Щоб бува не стріляли...

Книш. Ну, не люблю, кагда такоє говорять: образа, батюшка з хрестом і знову же матері, дітки отакенькі (*показує на Степанидиних дітей*), ну разі ж подходящеє дело?.. Єто, кадась царствовал Ирод... Ну й воопче... (*Докірливо дивиться на сина*).

Остап. (*Махає рукою*). А я, знаєте з своєю, аж трохи поперчився... Тільки ж ви Тарасовно, дивіться і як щодо дому швидче. *(Виходить одягнута Уляна з дітьми. Книш хапливо метушиться, одягаючись в старезну салдатську шинелю).*

Книш. Д-да... Як спитає мене цар: „старічок, што єто у тібє за шінеля“? а я йому: „Ваш Императорссськ... вввличи... дедушки Вашого, ощо!“ А він тоді: „На тобі десять золотих —купи собі пальто на ваті!“

Остап. Ви, тату, як маленький...

Степанида. Прощавайте!... (*Виходить*).

Остап. (*Цілує дітей по черзі*). Ви ж купки держіться коло мами й діда... А як змерзнете, до дому діда тягніть! Добре?

Уляна. Ну... чого вже там... Антосик нівроку вже й тяженький став. Олю, візьми за руку Маню, а ти. Федько, дай дідові ручку... (*Хреститься*). Ну, боже благослови, в добрий час! (*До Остапа*). А ти дома будеш?

Остап. Та думаю виспатися... (*До дітей*). Ви ж дивіться: од мами й діда не одходьте!

Оля. Я, тату, тобі од царя гостинчика принесу!

Маня. І я.

Федько. І я, тату, тобі гостинця!

Голос Степаниди. (*З сіней*). Іва-а-нов-но-о!

Уляна. Ти ж, гляди, хати, не кидай .. Як що підеш—ключа покладеш де завжди... У печі – обід, коли їсти захочеш. Та ми їк обіду будемо!

Книш. Раа-в-няйсь! Нна пра-аво кругом арш! *(Виходять ус. Остап то з одного вікна то з другого стежить за ними. Зхоплює кашкета та хоче бігти слідком... Перед дверима зупиняється й кидає кашкета геть од себе).*

ЗАВІСА.

За завісу виходить оповідач, що голосно й виразно розповідає:

День 22 січня (по старому стілю 9-го) 1905 року є знаменний день. В цей день робітники околиць царської столиці Петербургу пішли до свого царя Миколи Другого з проханням нового ладу державного та громадського...

Робітників ізвів з пантелику піп Гапон, який всіх переконував, що злодійства царського уряду й утиски робітників та селян робляться царськими прибічниками потайки й цар про них не знає.

У неділю 22 січня робітники з своїми жінками, дітьми й батьками пішли до царського палацу. Попереду йшов піп Гапон з хрестом в руках. Несли корогви з церков, ікони, портрети царя та цариці...

До двохсот тисяч ішло їх.

А цар оточив свій палац військом...

Робітники гадають, що це для порядку.

Їм кричать од війська, щоб вони повернулись до дому.

Робітники не вірять. Їм кричать, що військо стрілятиме в них. Жінки підносять і показують своїх маленьких дітей, робітники вказують на ікони та портрети царські: мовляв, „ми же прийшли по-доброму, без зброї...“

Тоді в них стріляють салдати з рушниць, з кулеметів, з гармат... В беззбройну юрбу врізуються козаки на конях із дротяними нагайками...

Покидані в сніг ікони й царські портрети, заливаються кров'ю малих дітей, жінок і батьків... Вся площа перед царським палацом вкривається забитими.

Розстріл петербурзьких робітників 9-го січня 1905 року.

Дід Пилип Кіндратович з малим Федьком лежать на площі перед царевим пишним ґанком, — в них влучили перші кулі...

Геть за палацом козачі коні розтоптали Уляну з малим Антосем так, що й пізнати трупів не можна...

Степаниду, поранену і з мертвою дитиною на руках підібрав медичний загін й одвіз до лікарні. Варю вона загубила раніш.

Оля з Манькою добігли вже були до околиці. Аж тут розірвалася граната і жвавої Маньки не стало — шматками розлетілася геть, а Оля приглушена впала на землю... Невідомо скільки лежала вона непритомна...

Як прийшла до пам'яти кинулася до дому... Через личко у неї криваво-синя смуга од козацької нагайки, хустку загубила, ватяна кохта у крові, нагайкою порізана, ліва рука й нога набрякли й болять при кожному русі... А Оля тремтить від переляку...

Піп Гапон, що повів петербурзьких робітників на розстріл.

Остап сьогодня вперше ходив на нараду гуртка товаришів, де робив доклада партієць.

Повернувся до дому — немає нікого. Побіг у місто. Приглядався до трупів. Обійшов поліцейські участки і нікого з сім'ї не знайшов. Прибіг до дому — немає нікого.

Було десять годин вечора.

(*Підноситься завіса*).

КАРТИНА ДРУГА.

(Ніч 9 січня).

Декорація та, що й у першій картині. На стіні горить лампа Схвильований Остап з напруженням прислухається до вулиці. Чути стукіт у сінях. Остап кидається одчиняти двері. Вхідить Швецов і шукає очима по кімнаті. Остап розчаровано опускає руки.

ЯВА I.

Швецов. І твоїх?..

Остап. Як міг я пустити їх? Як я пустив?..

Швецов. І не кажи... Ото, як почали про військо казати, я й зпробував був свою вмовити.. Куди там.

Остап. А моя ж за шість год, що вже тут живемо, оце перший раз вибралася до палацу... Таки я показував столицю, а там не бували... Заблудилася може... Загубила батька може..

Швецов. Та я не вірив... Не думав про таке... Отож гурток зібрався: сам я не пішов з ними... Ех... (*Гуркіт в сінях. Обоє—до дверей. Увіходить Іванов*).

ЯВА II.

Іванов. А що? (*оглядається*). Що робити? Куди б іти?

Остап. (*глухо*). Я був там... Малі діти, жінки, портрети царські, золоті ікони, все — одна крівава купа. І по участках никав. Біг до дому... Живився думкою: вже дома, а як бачите — нема!..

(*Іванов сідає з шапкою в руках. Швецов коло столу похилився на руку. Остап стоїть, од втоми й непокоїння аж хитається. Гуркіт в двері. Всі з напруженням дивляться на двері. Остап одчиняє, увіходить стара Протасовна. Зхиляється на костура й приглядається до кожного*).

ЯВА III.

Протасовна. І у вас... А Ларивонова прийшла з своїм Ванькою, тільки хустку шовкову з голови загубила.

Швецов. Я піду, розпитаю, може бачила... Чи як...

Остап.
Іванов. } І про наших.

Швецов. Добре, гаразд! (*Виходить*).

ЯВА IV.

Остап. А у вас, Протасовно, всі пішли?

Протасовна. Та всі... Була б і я пішла, коли б було в чому... А то в шалі самій не далеко підеш... Там вбивають... Навчіть, діточки, мене дурну, що робити?

Іванов. Ох, Протасовно, самі дурнями стали!..

Протасовна. А мій онучочок Ваня все стрибав та приказував: „Я тобі, бабуню, гостинчика од царя принесу". Ой, мій ко-о-ха-анчику весел..: (*Обіймає голову свою руками й голосить*).

Остап. І моя Оля... гостинця принести обіцяла... Бачив я ті гостинці... Шматки червоного людського мяса з дітей, з жінок, з старих. (*Дико озирається. Підходить до столу й наче не при собі б'є кулаком по столі: „Йолопи ми!... Безмозглі ми!... Скоти ми!.." Всі ще нижче зпускають голови й затихають. У сінях шамотіння, увіходить тихенько й не зачиняє дверей Оля*).

ЯВА V.

Остап. Ти чия, дівчино?

Оля. (*Простягає руку, друга висить, як нежива, плаче*) Та-ату! Та-а...

(*Остап кидається до неї, обіймає*).

Оля. (*кричить*). Ой, ой, болить... не... ой... (*Падає на підлогу. Остап зхиляється над нею*).

Остап. Присвітить!.. Олю, що тобі болить?..

Іванов. (*З лямпою в руці*). Хіба не Ирод 1905 року? Ось що зробив...

Остап. Донечко моя, де ще... де болить? (*Стоїть навколюшках, нахилившись над дитиною*).

Оля. Рука... нога... ось. (*Вказує ліву руку й ногу*).

Остап. (*Тремтячим голосом*). А де ж, Олюшо, мама, дід, діти?

Оля. (*Горнеться до батька. Правою рукою бере його руку й притискує до себе*). Не знаю... Там було так страшно... В нас стріляли й козаки кіньми на нас наїхали з нагайками. Били... Ось мене (*вказує на синю смугу на личку*). Я з Манькою бігла заплющивши очі. Коли щось: б-б-ба-х! Мене на землю, а Маньку вгору... Як я прокинулася, коло мене лежала одна нога Маніна, я по черевикові й чулці пізнала...

Остап. (*Як не своїм голосом*). Одної дочки в мене вже немає... А маму де бачила?

Оля. Як козаки на нас наїхали... Ой, ой...

Протасовна: Давайте однесемо її в кухню... Там на ліжкові старого покладемо. Мо є окріп в печі?..

Остап. Еге, правда... Треба оглянути... мо рани є... як, хлющ мокра од крові... (*Остап і Іванов несуть її в кухню. Протасовна присвічує з лампою в руках Який час на кону немає нікого. Перед іконами блимає лампадка. Вриваються з гуркотом жандари: два рядових і один офіцір. Рядові з рушницями*).

ЯВА VI.

Офіцір. (*З порогу*). Рабочій Путіловскаго завода Євстафій Філіпов Книш тут проживает?

Остап. (*Стоячи на порозі кухні*). Це—я.

Офіцір. Ти, мерзавец, где сегодня бил?! В такой день сходку затеялі, подлеци?! Предателі Росії... Давно в організації?.. Только правду, сукин син! Раз, раз і готово у меня! Понял?

Остап. Дочка поранена... Уся в крові... Чуєте стогне... Я мушу її оглянути, обмити...

Офіцір. Не подохнет... Подумаєш, нежності какіє...

Жандар. *(Витягаючись перед офіціром)*. Накажете обшукати?

Офіцір. Да, обищіте!

Один жандар. А шикарно живьот шельма: одніх подушок скільки! *(Жандари роблять трус. Розкидають по підлозі подушки, розпорюють наволоки... Одкривають скриню, комод .. Остап зникає в кухні. Світло йде тільки од лампадки)*.

Офіцір. *(Сідає за стіл. Шаблею б'є по столі й кричить)*. Да что в самом деле! Ей, мерзавец, лампу, дай! Ми к тебе не богу молітся пришлі! *(Оглядається)*. Та где же он? Євстафій Філіпов Книш, іді, подлец, сюда! *(З кухні чути плач і стогони Олі)*.

Остап. *(Похмуро з порогу)*. Що вам потрібно?

Офіцір. Лампу, дьявол!

Остап. *(Напружено-твердо)*. У мене тільки одна. Зараз обмиваю дитину й перев'язую... Обождіть трохи.

Офіцір. Что ти там говоріш? Подойді сюда! *(Остап підходить)*. Повторі, негодяй, что ти сказал?

Остап. *(Напружено. Зтискує непомітно кулаки)*. У мене тільки одна. Я перев'яз... *(Офіцір підскакує до робітника й з усього маху б'є його по одній щоці—раз, по другій—два, три. Остап зхоплює жандара за комір ззаду й з надлюдською силою кидає його до дверей. Тіло офіціра одчиняє двері й розтягується в сінях. Іванов виходить з кухні й зхоплює обидві рушниці, приставлені до стіни)*.

ЯВА VII.

Іванов. На допомогу, товариші! *(Дає рушницю Остапові)*. Геть з хати, падлюки! *(Жандари задкують до дверей. Потім чути, як вони возяться в сінях з офіцером)* Мені на очі йому не можна було... Тепер тікати. За це—розстріл в двадцять чотирі години без суду... Я беру в одіяло Олю. А ти може що візьмеш на перший случай? *(Іванов підбірає з підлоги одіяло й поспішає до кухні. Остап одчиняє скриню й щось ховає за пазуху. Хапливо одягається. Виходить Іванов з закутаною дівчинкою на руках. За ним з лампою в руці Протасовна. Одною рукою придержує одіяло)*.

Протасовна. Не розгорнеться... Щасливо вам, діточки...

Іванов. Аби проскочити... От-от будуть тут. *(Прямує до дверей)*.

Остап. Так ви ж, коли прийде Уляна, батько чи, яку дитину приведуть,—не одмовте, спасибі вам!.. Бо я тепер мушу ховатися!.. *(Остап обводить засмученими очима хату виходить за Івановим. Протасовна ще присвічує їм з порогу й повертається. Надходить до столу й вглядівши протокольну книжку жандара-офіціра хитає головою й бере до рук)*.

Протасовна. А це зховати треба... Синам он як знадобиться!.. *(Шукає очима місця, де її заховати)*. Ну, де я її заховаю? Хіба візьму з собою?.. *(Бере під пахву. Закутується шаллю й виходить з кімнати. Забута лямпа горить)*.

(Завіса падає поволі).

9-те січня.

В кривавім тумані сонце,
Плеще трівожно Нева.
На майдані — хоругви, ікони
І надійні думки в головах.
На майдані —
Без ліку,
Без міри, —
Море робочих облич...
До царя з святою вірою
За правдою йшли...
І раптом —
Залп!...
. . . .
Бурею взбурилось
Людське море,
Вітер
Зойк одчаю
Розніс —
Трупи, хоругви, ікони
Змішались з кривавим снігом.
Трупами вкрився майдан...
Вітер жалобу співає
Сонце в червонім тумані,
Плеще трівожно Нева...
Ні —
Не розстріляна
Міць пролетарська,
Не довелося
Довго чекати —
Скинула з шиї
Рабства тягар
Загартована в праці
Рука.
Червоні потоки
Пролляторої крови
Спалахнули вогнем прапорів
І вигуки помсти
І стогін забитих
Злились
В переможний
Спів.

Наталя Забіла.
(Член «Плугу»).

Куточок юного піонера.

Хто такі юні піонери.

У Радянських республіках об'єднуються для революційної боротьби не тільки дорослі, але й їхні діти. По всьому Союзі Радянському діти трудящих об'єднуються в організацію, що має назву **Дитяча комуністична організація юних піонерів імени товариша Леніна.** Піонерами діти оцієї організації називаються тому, що вони перші розпочинають жити по-новому. Юні піонери—це майбутні комуністи, будівничі нового життя.

До організації юних піонерів приймаються діти трудящих, в першу чергу,—діти робітників та селян, від 10 до 16 років.

У юних піонерів є свої закони, в яких говориться, що **піонер—це є менший брат і помішник комсомольцеві та комуністові, а також товариш піонерам — робітничим та селянським дітям усього світу.**

Є у них і свої звичаї. Наприклад, піонер не повинен **лаятись, палити тютюну та піячити.**

В своїй урочистій обіцянці юні піонери говорять: **„буду чесно й непохитно виконувати заповіти Ілліча, закони й звичаї юних піонерів“.**

Гасло піонерів таке: **„До боротьби за справу трудящих— будь готовий“.** І на це відповідь: **„Завжди готовий“.**

Є й у нас на Україні отака організація юних піонерів. У Харкові Центральне бюро юних піонерів видає свою щотижневу газету **„Юний Ленинец“.** А ще пишеться про життя юних піонерів у дитячому журналі **«Червоні Квіти»,** що теж виходить у Харкові.

700 тисяч нащадків Леніна.

(Три роки існування юних піонерів).

В грудні 1921 року Російська Ленінська Комуністична Спілка Молоді вперше поставила питання про організацію дитячих комуністичних гуртків.

І ось пройшло три роки і замісць нечисленних гуртків (в перших гуртках було не більш як 50 дітей) ми маємо могутній дитячий комуністичний рух, який охоплює по всьому Союзу Радянському 700 тисяч дітей. На Україні є 200 тисяч юних піонерів.

Комсомольці подбали про те, щоб організувати дітей робітників та селян, бо діти трудящих—це маленькі громадяне, це друзі й товариші та співучасники нашої боротьби й будівництва. Юні піонери—це дитяча робітниче-селянська Ленінська Комуністична Партія.

Отже в кождому селі організуймо дитячу партію майбутніх революціонерів!

„Буду твердо стояти в боротьбі за звільнення робітників і селян усього світу“.

(З урочистої обіцянки юних піонерів).

Що треба робити селянці.

16-го грудня в Москві відбулася Всесоюзна нарада в справі роботи серед жіноцтва. На цій нараді виступав із доповіддю Голова 3-го Комуністичного Інтернаціоналу—товариш Зінов'єв, що говорив про завдання й роботу жіноцтва в нинішній час. Говорив він також зокрема й про працю серед селянок.

У нас зараз відбувається господарчий період революції, тоб-то ми, подолавши своїх ворогів на фронтах, взялися відбудовувати наше господарство. Пролетарська революція пустила глибоко своє коріння і що більше вона охоплює широкі верстви населення то активнішою стає жінка в революції. **До нас не було такої революції, яка б вивела на шлях громадської роботи таку силу жіноцтва.** Ціла половина населення нашого Союзу Радянського—робітниці та селянки повинні організовуватись й ставати до роботи, щоб перебудувати життя своє на соціялістичний лад.

У нас є досить роботи, яку жінка змогла-б і повинна її виконувати. На перший погляд ця робота може здатися нам незначною, але в дійсності жінки, виконуючи цю роботу, могли б ізробити дуже й дуже багато.

Найбільш близькою й головною господарчою справою, де б жінка відограла визначну ролю, є перш за все, — кооперація. **Через кооперацію ми йдемо до бажаного нам ладу, що зветься соціялізмом.** Селянка є найпершим покупцем краму в сільських кооперативах; справи кооперації торкаються в першу чергу селянки. Треба дбати, щоб яко мога більше селянок ішли не лише членами кооперативів, а й активними працьовниками. Нехай їхні посади будуть і невизначні, але робота їхня принесе багато користи для держави.

Далі—сільська школа та хата-читальня. Хіба селянка не може допомогти в цій справи? Може. Селянки повинні дбати про чисту теплу школу, чи обмазана вона, чи є шибки у вікнах, чи є в школі паливо, бо в школі не чиїсь діти будуть, а їхні. Треба й про вчительку подбати, щоб вона мала змогу провадити навчання з дітьми: вчителька ближчою буде до селянки, ніж до селянина.

Делегаткам треба з увагою поставитись до піонерських дитячих організацій (юних ленінців), треба взяти їх під своє крило, бо делегаткам прийдеться зустрінутись із піонерами в їхній практичній роботі. Слід також підтримувати і дівчину-комсомолку, що часто з великими трудноцами виривається з батьківського гніту. Треба їй допомогти в цьому і наблизити її до організації. Так само треба підтримувати сількорок, що пишуть до газет та журналів про життя жіноче на селі.

Ще—суд. І тут широке поле діяльности для селянки. В наших судах часто й густо розбіраються справи побутові, через що жінка в суді повинна бути небезпремінно. **Жінки повинні йти на народніх засідателів,** слідчих, до прокуратури—вони тут багато допоможуть.

А для того, щоб селянка могла стати до роботи, треба, в першу чергу, навчитись їй грамоти, **ліквідувати свою неписьменність.** Друге—треба селянці приглядатися до діла, як і що робиться, і самій своїми власними руками прокладати собі дорогу. Під керовництвом Комуністичної партії та за допомогою громадських організацій селянка вийде врешті на широкий шлях участи в державній роботі нарівні з чоловіками.

Оце коротенько про те, що казав товариш Зінов'єв що-до участи селянки в роботі. Доповідь товариша Зінов'єва нагадує нам слова товариша Леніна про те, що ми в роботі своїй наблизились до розвязання щоденних питань. Треба нам кожне питання розвязувати так, щоб воно було цеглиною в перебудові нашої країни з непівської в соціялістичну. Тому-то, селянко, й необхідна твоя участь: в кооперації, Сельбуді, Сільраді, школі, суді, дитячих яслах та инших організаціях. Пам'ятай: що більше з твого боку роботи, то ближче твоє визволення.

О. Шинкар.

Другий Районовий З'їзд делегаток Чугуївського району (на Харківщині).

Як жінки полагодили містка.

(Малюнок із життя села Скибинців, на Уманщині).

Постановила Сільрада громадою полагодити містка Той хмизу привезе, той дерева, той закидає... Враз місток буде полагоджено.—А, ей-бо, взавтра привезу хуру хмизу! Може, як почну, то скоріш до діла візьмуться!—міркувала тітка Тетяна.

А вдома роботи!

П'ятеро дітей у Тетяни та всі сини, а вона одна баба на хату. Обійти всіх треба, обіпрати...

А тут син—комсомол:

— Мамо, вчора наші жалкували, що ви не прийшли в сельбуд. Тодось читав свіжу газету й тітка Наталка були.

— Біжи-но, сину, запораєш скотину, а тоді й мені роскажеш, що там у газеті було!—каже до сина.

П'ятеро ж у неї синів і всі на її лад пішли.

Тетяна розуму ні в кого не позичала, а до голосу її завше прислухаються, ще й у сільраду вибрали. А сини, то мабуть, всі в комсомолі виростуть!

— А котрий зо мною взавтра по хмиз поїде?! Доки той місток буде очі муляти?!

— Як по хмиз, то й по хмиз!

Скинула на другий день після обіду тітка Тетяна з сином хуру хмизу біля безпорадного містка.

— А, гов, люди! Он як треба братися до діла!

Лежить той хмиз сутки, лежить другі... Еге, бачить Тетяна не стає десь хмизу, розбирають люди потайки...

— А, трясця вашій матері! То ви, замісць привезти, розбираєте!?

Пішла до Марини, до Наталки, до Ониськи...

Враз зібрала Тетяна півтора десятка бабів.

Іде якийсь дядько.

— А-ну, дядьку, завертай та поїдем по хмиз!

Нічого робить, мусів дядько по хмиз їхати. Наносіли баби.

Кинулась Тетяна в один двір:

— Ідьте по хмиз!..

У другий:

— Зараз мені— по балки!

І-їх!—Враз де не взялася купа хмизу.

Дядько, з плугом на возі, хотів проминути. А Тетяна й до нього гукає:

— Ей, дядьку, почекай, щось скажемо!

Хотів дядько не дочути, та Тетяна за коні сіпнула:

— Стій! Скидай, дядьку, плуга з воза.

Не хоче.

— А-ну, баби, берімось!

— А-ну, баби, берімось!

Плуга—з воза:

— А тепер, дядьку, гайда в ліс по хмиз!..

А тим часом робота вже давно кипіла.

А чолов'ків лаяли, що ледачі!

А над-вечір споруджено містка, як лялечку!

Ще й приїхав з району інструктор, зібрав зібрання.

— Хороший у вас тепер місток,—це так, між иншим.

А голова Сельради штовхає Тетяну:

— Хоч не видайте, баби, мене!!.

Явдоха Гуменна.

(Член «Плугу»).

Білоруська пісня.

Через поле кам'янисте,
Несла ягідок припол,
Я кохаю комуніста —
Запишуся в Комсомол.

* * *

Я сиділа коло хати,
Ткала тонке полотно.
Говорили делегатки —
Куплять Ленінський значок.

* * *

Між присадами дорога
Піду жати я трави —
Я не вірую у бога,
Накивала на церкви.

* * *

Ой, ти сад мій, сад зелений,
А обабіч частокол.
Мойму Якові, учора
Сподобався комсомол.

* * *

Під горою хутір, села,
Пісню хороше чувать —
Будуть свята комсомольські
Будем разом святкувать.

П. Трус.

З білоруської мови переклав **Пав. Усенко.**

Я селянка...

Я селянка незаможня
І всіх бідних жаль мені.
Знаю звичаї бідноти,
Бо й сама в тому ярмі.

Встанеш зранку до схід сонця,
Та й працюєш поки й ніч...
Увсяк каже, що ти—баба,
Твоє діло тільки - піч.

Доки ж буде це знущання?
Чом до праці не йдемо?
Чом важким камінням з шиї
Ми не скинемо ярмо?

Годі слухать пересуди,
Що негідні ми, баби,—
Ми єдиним колективом
Всі встаєм до боротьби.

Гей, жіноцтво, час до праці,
Час кайдани нам порвать!
Будем всі ми колективом
Новий побут будувать.

Катря Кахнівська.

(Ромни).

Охорона матері й дитини.

До революції на Україні існувало тільки три „Каплі молока“ з консультаціями (це організації по охороні здоровля матері й дитини) —у Харкові, Київі та Одесі. Крім цього було ще дуже небагато дитячих притулків. До 1917 року час-від-часу організовувались на селах літні дитячі ясла. Але ця робота не була систематичною й переводилась в окремих губерніях. А з 1917 року й ця робота зупинилась. Коли прибула Радянська влада на Україну після розгрому Деникіна, то вона застала тут багато сиріт та цілковиту відсутність дитячих установ. Установи, що організувались за Радянської влади від кінця 1918 р. по серпень 1919 року, білогвардійці поруйнували. Сила дітей вимірала.

Але на перше жовтня 1924 року по містах ми маємо 166 консультацій. Під доглядом цих консультацій перебуває по-над 50.000 дітей віком до півтора року, цеб-то більше третини всіх дітей м ста. Ці діти за рік одвідали консультацію 780.000 раз. Отже кожна дитина може на м сяць одвідати консультацію 1—3 рази. Майже 1/4 дітей, що користувались доглядом консультації, одвідувались дома сестрами—консультантками (порадницями).

Робота дитячих консультацій показує, що **дітей, які одвідують консультацію, вимирає в 2½ рази менше, ніж дітей, котрі консультацій не одвідують.** Отже ми бачимо, що консультації цілком виправдовують своє існуванн .

З ці 4 роки консультації стали найліпшими товаришами-порадниками для матерів. Поступово вони починають впливати не тільки на пригрудних дітей, а також і на матерів та вагітних. Крок за кроком у консультації почала налагоджуватись **юридична допомога** матерям—робітницям та селянкам. Одним словом консультація стає осередком, що керує справою фізичного виховання пригрудних дітей та роскріпачує жінку.

Ясел по міс ах на перше жовтня 1924 р ку ми мали 105, з них третя частина належить фабрикам та копальням. Ці ясла обслуговують по-над 4.000 дітей цеб-то від 12 до 16 відсотків всіх дітей в ком до 4 років. Ці діти належать матерям—робітницям, що увесь час працюють на підприємствах. Доки що в цій галузі зроблено ще дуже мало. Ми не встигли охопити своєю роботою всіх дітей тих матерів, що заняті на підприємствах, не говорячи вже про дітей всього пролетаріяту. Отже. коли порівняти з нашими коштами та загальним економичним становищем країни, то й ці досягнення є досить великі.

Найбільше в цій справі ми досягли на селі. Коли в справі охорони матері та дитини в місті ми навчались роботі з дослідів Російської Соціялістичної Федеративної Радянської Республіки, то на вкраїнському селі в цій справі нам довелось працювати самим, бо як в Росії, так і на Заході в цій справі ніякого досвіду не було. Почали ми на селі з організації літніх ясел, залучаючи працювати в цій справі селянок та поступово пристосовували до цього й консультації.

1922 року на Україні організувалось 139 літніх ясел, які обслуговували 5.560 дітей.

1923 року ясел було 226, а обслуговували вони дітей уже 10.500 душ.

А вл тку 1924 року організувалось дитячих ясел 426, вони обслуговували 15.000 дітей. Одночасно з цим в середині 1923 року ми почали заводити консультації на медичних участках. А вже на перше жовтня ми мали на селі 47 самостійних консультацій та 34, що їх обслуговували участкові лікарі.

Дуже багато матерів—селянок говорять, що ця справа стала рідною селянам та що з року на рік охорона матері й дитини на селі поширюватиметься, бо всі з цього бачуть користь.

В першу чергу селянські ясла обслуговували дітей незаможниць (60 відсотків) та батрачок (23 відсотки). Коли до цього ще додати дітей червоноармійців, то 87½ відсотків усіх дітей, що перебували в літніх садках, припадає на долю найбіднішого населення.

Досить розвинулась робота в справі охорони здоровля дітей старшого віку. Ми маємо тепер на Україні майже **400 шкільно—санітарних лікарів,** які обслуговують по-над 460.000 дітей в установах соціяльного виховання. Крім цього, ми організували 28 дитячих поліклінік (лікарські установи на зразок амбулаторій). Ці поліклініки дають школярам медичну

Прийом дітей до ясел.

допомогу та стежать за їх фізичним розвитком. В цьому напрямкові робота налагоджена ще слабувато. Тоді тільки ця робота пошириться, коли збільшиться на селі дитячих консультацій.

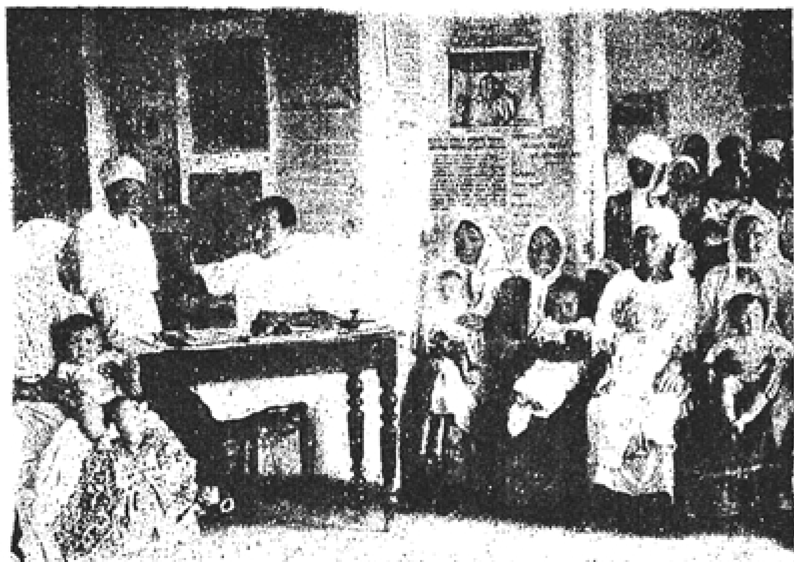
Як по містах, так і по селах обслідували стан здоровля всіх школярів. При чому виявилось, що більш, ніж половина школярів фізично кепсько розвинені та мають нахил до хвороби на сухоти. Оце маємо такі наслідки роботи білогвардійців імперіялістичної та горожанської війни. Треба було вжити надзвичайних засобів, щоб оздоровити дітей Республіки. 1924 року нам удалось перепустити через санаторії, табори та инші санитарні установи біля 21.000 дітей.

Це звичайно, небагато. Але коли взяти на увагу фінансове (грошове) становище Республіки, то це найбільше, що можна було досягти.

Це такі наслідки п'ятирічної роботи. Чим же можно з'ясувати такі досить великі наслідки?

Роботу по охороні матері й дитини з перших днів поставили, як найширшу пролетарську справу.

Робота ця може розвинутись тільки тоді, коли сами робітниці та селянки зрозуміють, що це є справа

Сільська консультація в Посаді Богоявленському (на Одещині).

збереження їхніх дітей та роскріпаченя самих себе й активно візьмуться за роботу.

Багато фахівців вимагало, щоб на чолі ясел та підвідділів охорони матері й дитини постановити лікарів. Але ми закликали до роботи робітниць та селянок. **Нині 97 відсотків завідуючих губерськими та округовими відділами охорони матері й дитини є члени Комуністичної партії й по своєму походженню є робітниці.**

Цих робітниць висунули делегатські збори, а затвердили їх Відділи по роботі серед жіноцтва.

Тепер нам зрозуміло, чому місто пішло далі, ніж село. Робітниці у місті швидче організувались та зрозуміли свої інтереси, тому то у місті ми маємо кращі наслідки.

Ясел та консультацій тоді побільшає на селі, коли селянки більш організуються. **Що більше селянки розумітимуть значіння охорони матері й дитини й братимуть участь в цій справі, то більше буде цих установ по селах.** Для цього треба щоб селянки були організовані.

Тільки постійна організована робота робітниць та селянок в справі охорони матері й дитини при допомозі дитячого лікаря може найширше розвинути охорону матері й дитини, як у місті, так і на селі.

М. Г. Гуревич.

Дитяча колонія імени діда Ілліча.

(Запорізька округа, на Катеринославщині).

Двадцять верст від міста Запоріжжя, в колишньому маєткові Генріхса, організовано трудову сільсько-господарську дитячу колонію імени діда Ілліча. В колонії є діти від 7 до 18 років, усього дітей—92. Колонія має 400 десятин землі, з них 4 десятини саду та 75 десятин сінокосу. При колонії є паровий млин, кузня, сироварня та инше.

В-літку діти працюють у полі, по чотирі години на день, а в-зімку вчаться.

Проміж колоністів є 11 чоловіка комсомольців та 65 чоловіка юних ленінців. Колоністи мають свій Виконком та цілу низку ріжних комісій. Випускають аж дві стінні газети: «Крок уперед» та «Шлях до життя». Є гуртки: мистецький, літературний, хоровий, драматичний, спортивний та инші. Є в колонії також і клуб.

Колонією відає Червоний Хрест.

Микола Донський.

Товариство „Друзів дітей“.

(Гадяч, на Полтавщині).

Гадяцькими делегатськими зборами в кінці квітня місяця засновано товариство «Друзів Дітей». Жваво взялися делегатки за цю роботу розуміючи, що тільки організовано вони зможуть допомогти матері та дитині.

Завербували членів, обрали правління і почалася робота. За цей час улаштовано на користь безпритульних дітей літсуд, вистава, 2 дитячих свят, дитяча гулянка в ліс та лотерея.

З одержаних таким шляхом грошей товариство витратило 300 карб. На ці гроші поліпшено їжу в дитячих будинках, виписано дитячі журнали, закуплено мануфактури, пошито платтячка для 5-ти будинків та верхню одягу для 2-х дітей, що ідуть до профшколи. Товариство дає також допомогу вагітнім жінкам, тим що мають грудні діти.

З великою охотою делегатки виконують ті чи инші завдання товариства, а ще з більшою охотою йдуть вони обслідувати матеріяльний стан жінки, якій треба допомогати.

Т-во «Друзів Дітей» має зараз 400 карбованців, на які гадають пошити чоботи та зімню одягу школярам, дітям будинків, яким не хватило коштів з Окросвіти.

Делегатко! Закликай до своїх лав жіночі маси, бо тільки з участю маси ми зможемо при малій затраті енергії допомогти тим, хто й досі потрібує підтримки!

Член Т-ва.

Тов. ГМИРЯ—селянка з Полтавщини, учасниця селянського повстання 1905 року. Тепер працює в громадських організаціях.

Селянка Полісся прокидається.

(м. Олівськ, на Волині).

Умови життя нашого Полісся надзвичайно тяжкі. Населеня дуже бідне й на 90% неписьменне. Безумовно, оце все й мішало вести усяку працю, а особливо серед жінок, які страшенно відстали від громадського життя.

Рік тому назад, коли було приїжаєш до того чи иншого села для проведення жіночого сходу, то ні в якім разі не можна було затягти ні одної жінки. Коли було спитаєш, чому не йдуть жінки на сход, то почуєш таку відповідь: «хіба мені з цього зібрання хліб їсти, досить у нас уже всього забрали, та знов приїхали щоб вам щось давали». Тепер коли подивишся й зрівняєш теперішнє з колишнім, то найяскравішим доказом зміни—є перевибори до сільрад. По району обрано 81 жінку. Коли був розподіл обов'язків серед членів сільрад і коли жінкам не давали більш-менш відповідальної посади, то вони жалілися про це жінорганізаторові.

Недавно одна незаможниця не хотіла хрестити свою дитину у попа, то були улаштовані звіздини, які пройшли досить гарно. Всі присутні жінки в своїх промовах обіцяли йти за цим прикладом й порвати все з релігійним дурманом та взятись за будування нового життя.

Хоч не швидко, але все ж таки жінки Полісся прокидаються.

Жінорганізатор **Дундукова.**

Доля селянських дівчат.

(Зіньків, на Полтавщині)

На хуторі коло с. Ступок, Зіньківського району, трапилась звичайна історія. Молодий куркуленко П. Сич прижив дитину з молодою наймичкою Оленою Худяк. Ну, як водиться, в таких випадках дівчину виштовхали з двору,—іди, мовляв, дівко, куди хочеш, коли не вміла свою честь оберігати.

Надоумив хтось Олену, позов на молодого Сича подати. От тут і заметушились куркулі. Батько Сича, Василь, кілька разів їздив до Полтави, все адвокатів шукав, щоб сина його боронити на суді.

Призначили суд. Народу у камеру Нарсуду набилося тиск. Хмурий сидить батько, думає: гроші то заплатив «аблакатам», а чи вдасться сина вигородити.

Розпочинається суд. Дівчина росповідає по-просту, як було діло.

Після судді починає розпитувати її оборонець П. Сича, який, щоб збити дівчину з пантелику, задає їй ріжні безсоромні запитання. Але даремно: картина досить ясна і оборонець невдоволений сідає на місце.

Допитують П. Сича. Він із себе дурника удає. Гадає тим викрутитись.

— Обвинувачений Сич,—питає суддя чи ви любили Олену Худяк?

— Та хто його зна, чи любив, чи ні?...

— Так як же так? Адже ви до неї ходили?...

— Та хто його зна, я не знаю!

— Що ви у неї робили? Про що з нею балакали?...

— Та я ні про що з нею не балакав!...

— А як же ви? Приходили і лягали мовчки спати?...

— Еге-ж!...

— Значить, вам треба було тільки поспати у неї?

— Еге...

— А чому ви не ходили до кого-небудь з товаришів спати, а тільки до неї?

Серед публіки сміх. Бо добре знають, який дурний молодий Сич.

Пролетарський суд розібрався в чому справа і виніс вирок: Павло Сич мусить платити на утримання дитини до 18 років по 15 карб. що-місяця.

На цьому б можна й кінчити. Але Сичі, як почули такий вирок, давай до Олени підлабузнюватись, а тим часом батько до Полтави знову майнув,—роспитати, чи не можна вирок суду скасувати. Та видно спіймав облизня у Полтаві, та повернувшись назад, до хутора, пішов до Олени і давай її вговарювати:

— Чого дівчино, сама будеш жити? Переходь до нас, перевінчаєтесь з Павлом, та й справі кінець!...

Дівчина послухала і переїхала до Сичів, бо сирота, дітись нікуди, а молодий тим часом з двору мотнув. Нема день, нема тиждень. Дівчина жде, а старим лахва. Даремну наймичку дістали. Тим часом умовляють Олену:

— Покинь, дівко, це діло. Віддай нам сполнительного листа. Ось скоро Павло повернеться, все одно—перевінчаєтесь...

Не відомо, що гадає молодий Сич, але оця справа досить яскраво свідчить, яке без сумніву ганебне зараз становище сільських дівчат по глухих закутках України.

Петро Темрявий.

Тов. ШКРОБОТ—селянка з Поділля, зараз бере активну участь в громадській роботі.

3-й Губерський з'їзд робітниць та селянок Чернигівщини.

На Губерський з'їзд робітниць та селянок Чернигівщини прибуло 196 делегаток, із них 132 селянки. Малописьменних та неписьменних проміж делегаток було 85 жінок. На з'їзді були найактивніші селянки, а саме: 73 жінки—члени комітетів незаможного селянства, 18—члени комітетів Взаємодопомоги, 17—члени Сільрад і 133—делегатки Жінвідділів.

Цікаво відзначити, що більшість делегаток з'їзду були вдови або дівчата (166 на 196 жінки).

Делегатки виявили велику цікавість до роботи, що проводилась з'їздом.

Підчас перерв делегатки розповідали про боротьбу з темрявою та відсталістю жінок-селянок, про боротьбу з куркулями і те инше. Запитували, як краще вести цю боротьбу, як позбутися неписьменности та де можна доставати книжок. Одна із селянок розплакалась. Коли її запитали, чого вона плаче, селянка відповіла: «я плачу тому, що Ленін уже помер... адже ж через нього ми, жінки, побачили світ»...

Оці 196 делегаток повинні бути проводирями на селі і допомогати партії й Радянській владі остаточно перемогти віковічну темряву, що оточує селянок ще й до цього часу. Треба, щоб вони взяли як найактивнішу участь у всіх державних та громадських органах та повели за собою широкі верстви жінок-селянок.

Л. Гирла.

Районова конференція на Миргородщині.

(Полтавщина).

Жінка-селянка потрібує не мітингових балачок, а справжніх життьових прикладів. По селах, де є делегатські зібрання, це до де-якої міри переводиться,—там жіноцтво активніше береться до громадської роботи,—а де нема делегатських зібрань, там робота непочата. Перш за все треба ліквідувати неписьменність. В цій справі мусять допомогти вчителі.

У нас на Миргородщині до цієї роботи вже приступили: було скликано конференцію селянок, де були представники і від учительства. Конференція пройшла жваво. Гуртом ми вишукували шляхів до поліпшення становища селянок. Окрім цілої низки питань, зупинились і на такій ніби б дрібниці — досвітках. Визнано, що досвітки чинять шкоду на селі, а тому треба рівнобіжно досвіткам розвинути культурно-освітню роботу в такий спосіб, щоб перетягнути на свій бік молодь. Винесено постанови, як проводити це на ділі.

Конференція, маємо надію, дасть добрі наслідкі. *)

Р. Ц.

*) **Від редакції:** закликаємо наших читачів висловитися з приводу цього болючого питання — досвіток. Як зробити, щоб вони лиха не чинили

Як ми ховали свою делегатку.

(с. Ромодан, на Полтавщині).

У нашому селі померла селянка делегатка Ганна Шевченкова. Ховали її без попа. В похороні приймали участь всі організації нашого села. Кожда організація прийшла на похорон із своїм прапором.

О четвертій годині дня по вулиці села йшла похоронна процесія—похід. Делегатки несли червоного гроба Над головами майоріли червоні прапори. Духовий оркестр виконував жалібного марша.

На могилі сельорганізаторша сказала промову про діяльність померлої. За нею виступали ще промовці, що закликали селянок працювати так, як працювала небіжчиця.

На могилу своєї товаришки Ромоданські делегатки поклали зелений вінок.

Це були перші червоні похорони в селі Ромоданах.

Делегатка **Н. Шевченкова.**

Як працюють наші делегатки.

(Синельниківський район, на Катеринославщині).

У нашому районі є 7 делегатських зібрань, із них 5—селянські та 2—робітничі.

Із початку організації делегатських зібрань головну увагу було звернено на село. Зараз селянки де-яких сел мають свої жіночі куточки при Сельбудах та хатах-читальнях. *) Помічається, що селянки з кождим днем усе більше починають цікавитись школами ліквідації неписьменности. Кожна селянка хоче як найшвидче навчитися грамоти, щоб уміти читати свої журнали. Журналів виписують все більше.

Делегатські зібрання послали своїх товаришок працювати до ріжних установ. Великий відсоток селянок вписалися до кооперації. До Сільрад удалося провести 25 відсотків жінок.

Таким чином наше жіноцтво наближається до виконання заповіту товариша Леніна: «кожна жінка повинна вміти керувати своєю державою».

Жінкор **Булгакова.**

*) Напишіть, хто знає: як краще улаштувати жіночий куток у сельбуді.

„Памятайте, як ще багато в нашій країні бідности та безладдя. Хочете вшанувати ім'я Володимира Ілліча,—влаштовуйте ясла, дитячі садки, будинки, школи, бібліотеки, лікарні, будинки інвалідів то-що".

Н. КРУПСЬКА.

Олександра Свекла.
(Член „Плугу“).

Байстря.

(Оповідання).

Вечоріє. Стежечкою по-над Дністром поспішають заклопотані люди в село, а тим часом зовсім смеркло і на воді від прибережних дерев простяглися довгі чорні тіні... З-за кущів, оглядаючись з жахом навколо, вийшла огрядна висока молодиця з немовлятком на руках. Стала нерішуче на серезі, підняла дитя, немов-би хотіла кинути, та й попустила безсило руки. Пригорнула до себе й заридала.

— Покинув... женився... й дитя не пожалів, а як обіцявся! Потім замовкла та з німою тугою дивилась на дитину. Заговорила тихо, так ніби сама до себе:

— Хіба-ж дитя винне? На віщо ж губити його? Довго й пильно дивилась на нього крізь сльози. Тоді палко поцілувала й положила його на травицю біля шляху, а сама, мов навісна, кинулась в каламутні води Дністрові...

Роздалася хвиля, хитнулися довгі чорні тіні—і сліду не стало. Дитина немов би почула, що сталося щось страшне за-для неї, запхекала зразу помалу, а далі голосніше закувекала свою безконешну скаргу, свою немудру пісню.

— Уа... Уа...

Високо піднявся місяць на небі й висипали зірки—мигтіли й лукаво підморгували комусь.

По дорозі з села завиднілі дві постаті. Це були: карбівничий сусідньго лісу з жінкою.

— Казала ж тобі,—ходім, старий, раніш, так, піт-же... а тепер і блукай, мов привиди вночі.

— Мовчи, стара, бо коли ж то доведеться нам знову бути на селі. Хочеться побалакати з людьми, одвести в розмові душу...

— Жінко, глянь—немовлятко!

— Ох, оті мені балачки,—краще-б за ділом дивився!

— За ділом? Невже ж то мені світі неможна повеселитись, а тільки панський ліс стерегти? А згорів би він йому!

Сердито сплюнувши карбівничий замовк.

Мовчала й жінка, думаючи про те, що й справді нелехко їм живеться.

Ось із тиждень тому, як хтось із лісу дубка вкрав, а пан за дубка у них теличку годовичку узяв.

— Ето он, сволоч, сам продал, а говоріт—укралі?—Казав пан свому управителю.

Ох і лаяла вона тоді старого, аж потім шкода було...

Ідуть замисливщись, коли раптом здрігнули:

— Що це?—Разом спитали обоє.

— Уа!.. Уа!..—Долинув здаля до них дитячий плач.

Щось холодне пробігло по спині... Ледве перебираючи почали вони йти далі.

— Казала ж ходім швидче, та ні ж, а тепер і наберемося страху, поки до дому дійдем!

Поспішаючи йшли вперед. Плач знову почувся й вже поруч із ними. Карбівничий, махнувши рукою, пішов на на голос й нахилившись побачив сповите немовлятко.

— Жінко, глянь—немовлятко!

— Та невже?—недовірливо спитала жінка.

— Та їй же право, дитина! Йди, подивись!

— А мо то нечиста сила? Перехристи!

— Та де там! Справжнісенькє немовлятко...

— Тобі важко перехрестить?—Жінка перехрестила дитину. Дитина почувши людей перестала плакати й дивилась на них великими чорними очима. Жінка взяла на руки:

— Ох, яка ж радість, старий. Тепер же і ми матимемо за кого дбать!

— Ой, не радій зазделегідь: мо, яка жінка поклала та пішла купатися.

— Та, що ти старий? Яка ж то путяща мати покине дитину при дорозі, а сама купатиметься та ще вночі?

— Та воно хоч і правда твоя, а гукнути не завадить. І він гукнув для порядку. Йому дзвінко відповіла луна й знову все затихло. Постоявши ще кілька хвилин, вони швидко ступаючи крок за кроком пішли й зникли в лісі.

А на Дністрі хиталися довгі чорні тіні. Високо на неб підморгували й мигтіли хитренько зірки.

Велика галявина серед лісу. По середині стоїть старенька вбога хата карбівничого. Сам карбівничий сидить на призьбі і щось майструє. Иноді він одриває очі та поглядає на маленьку дівчинку, що бавиться біля високого дуба. Трохи подалі пасеться худоба: корівка й три овечки.

— Меласю! Меласю, а йди заверни корову, бачиш в ліс іде!—Дівчинка підняла свою темну голівку й на діда глянуло бліде личко з великими чорними очима. Дід зітхнув.

— Іди ж, іди ж, донечко!

Дівчинка зірвалася з міста й побігла за коровою.

— Гей, назад.—Дзвінко залунав її дитячий голосок. Старий покинув роботу й замислився.

— Отак і не дожила стара побачити собі помочи. А яке ж гарне росте! Правда, воно й мати не погана була та... Ех! ех! ех... Загубили неповинну душу!—Він сумно хитав головою.—Ох і влетіло ж мені тоді від усіх: і від сестри Килини, й від братів і від чужих. Лаяли, що байстря беру, а спитати чим воно винне, немовлятко те? Ех, люди, люди! Матір зі світу згубили ще й дитину лишили б загибати.

Корова спокійно ремигала, лежучи в високій травиці, а Мелася знову коло дубу крутилася.

Дід підвів голову й глянув на небо. Сонце вже високо піднялось над деревами.

Сьогодні ярмарок у Бутурах, йому треба б на ярмарок.

— Меласю, Меласю, жени, доню, Муру та овечок до хліву!.. Огак, так! А тепер косю запряжемо і поїдемо в село. Сиди тут, а дід косю приведе.

І він старечою ходою пішов за конячкою.

— Здорові були, тітко Килино!

— Здорова, моя голубонько! Куди ж це ти поспішаєш?

— Та думаю впоратись швидче, мо на базар піду.

— Про що це ви тут розмовляєте?—спитала підійшовши до них кума Килини, Ганна.

— Та он молодицю питаю, що вона пороблЯ. А ви, кумонько, звідки?

— Я від нашого Олекси йду. Та отже їдучи знаєте кого зустріла? От вгадайте!

— Кого ж це?

— Гаврила Семеновича. Їхав на ярмарок, та ще й годованку свою віз.

Килина Горобенчиха аж підскочила, так і запалала.

— Пройдисвітка нещасна! Таскалася десь зо всіма, а хтось її щеня доглядає.

— І чому б Гаврилові Семеновичу та з хазяйських не взяти, а то взяли байстря.

— А то-ж, кажіть... Треба йому чужих брати!

— Хіба у нього рідні мало?—додала й кума, дивлючись на Килину.

— Колись згадає мої слова, та пізно буде! Хіба з байстрят буває що путнє?

— Звісно по материній стежці піде. Яка мати така й дочка.—Підтакнула Килині кума, а тут ще підійшла з хутора Зубенчиха стара.

— Здорові були, мої сестрички, з неділею будьте здорові!

— Спасибі! Бувайте й ви здорові!

— Ох, не дуже то й здоровиться. Про що ж се ви тут розговорилися?—Питає Зубенчиха, а у Килини вже в середині труситься росказати ій усе, бо знає добре, що стара Зубенчиха вилає добре Галю покійну, бо то ж вона казала, що від її Петра у неї дитина була. Ніби то зглянувся б такий багатій, як Петро Зубенків на наймичку.

— Та про братця свого дурного, про Гаврила!

— А й то скажіть!—похитала головой Зубенчиха!

— Я ніколи не сподівалася від Гаврила Семеновича такої дурости. У його ж рідні племінники є, а він байстря чуже взяв!

— Та воно нічого, поки мале, а хай підросте, то й піде по матерним стежечкам!

— Ох, і ходила ж вража дочка! А-то здумала на мого Петра все звалити..

— Та покиньте ви її, а-то чого доброго притьопається вночі. Вона ж втоплена.—Нагадала якась баба і всі почали злякано хреститися та з тим і розійшлися.

Росте Мелася собі в темному лісі і не зна й не чує розмов людських повних жовчі та злости.

Слухає дідусеві казки й крутиться біля старого дуба.

А як підросла вона трохи, то довелося зазнати ій усього. Траплялось їй самій іти в село, тоді хлопці, навчені своїми матерями, зустрічали й провожали її стусанами

Стусани то ще й нічого. А найгірше було ій, коли хлопці й дівчатка гукали ій вслід:

— Байстря!.. Байстря!..

Тоді вона бігла заплющивши очі й затуливши вуха руками, забивалась в гущавину ліса й там довго плакала.

Минули роки один за одним.

Мелася підросла, покращала, але до людей ніколи не підходила близько, бо люди з перших днів її життя посадили в її душу ненависть, що роками росла й буяла та шукала виходу.

Ясний липневий день. Навколо розлігся степ, куди оком не глянь.

А там оддалік темною зеленою стіною піднявся віковий ліс.

Гарно!.. Весело навколо! Під лісом сидить дітвора, що поприходила полуниці збирати.

Набігались вони! Назбирали повні кошики полуниць сидять собі тепер, спочивають. Весело щебечуть, мов т горобчики, що літають над ними.

— Марійка?—скрикує один з хлопців скочивши на ноги.

З лісу вийшла дівчинка років десяти, з блідим гарним личком й великими чорними очима. Зовсім не дитячими очима.

— Та, ні, хлопці, це не Марійка. Це—байстря!—Хлопці з лукавими обличчями наблизились до неї. Вона не тікає тільки суворо й уперто дивиться на них.

— Бий, хлопці, байстря!—З десяток рук простяглися до неї, а вона й не ворухнулася, лише уперто дивиться на них. Хлопці зупинились.

— Та чого ви дивитеся? Бий!—гукнув Федько Зубенко і його рука боляче хльоснула її по обличчі, а другі за коси тягнуть вже.

Так і гупають руки.

Повалили на землю.

— Діду! Дідусю!—кричить Мелася з одчаєм.

Хлопці зникли, а вона встала й хитаючись пішла знайомою стежечкою, втираючи сльози.

„За що ж це вони били мене"?—Думала вона, та йшла далі, а назустріч їй якісь мисливці. Втікла б, так пізно вже. Стала й стоїть серед стежечки.

Підійшли мисливці й зупинились біля неї. Добре знає їх Мелася.

Це, он високий—Петро Зубенко, його всі паном звуть, а другий Хома Стосун—його сусіда. Обидва пикаті та пузаті.

... пішла знайомою стежечкою, витираючи сльози.

— Чия ти, дівчино?—питає Зубенко, а Стосун сміється й товсте черево так і колихається?

— Ну, й чудак ти, Петре! Хе... хе... ще й питає, наче не знає, чия?

— А гарнесенька штучка буде!—Взяв її за підборіддя Петро. Кров залила Меласин вид.

— Хіба ж мати погана була?.. Хе, Хе!..

— А як ти думаєш, Хомо, років через чотирі вчащатимемо й ми до неї? Чи приймеш?

І нахилившись до неї, він боляче вщипнув її за щоку.

Вирвалась Мелася з його рук і побігла в ліс. Там впала на травицю й лише тіло здригує від плачу . . . . замовкла.

Лежить горілиць і думає:

— За що вони били мене? За що знущалися?

— Меласю! Меласю!—Почувся голос карбівничого.

Схопилася, побігла.

— Діду, дідусю!—хотіла щось сказати й зупинилась, тільки сльози обливають його старі руки.

— Чого тобі, доню? Скажи дідусеві, скажи!

Говорить... ридання зупиняють розмову.

Скінчила ..

Тремтить дідусь. Слози, мов перли котяться з його старих очей, а рука міцно тулить до себе дівчину.

— Батько... батько...—шепоче він.—І вогню, грому, немає на голови проклятих панів... Зібрались усі глитаї до купи і ніяка сила не розгонить їх...

Суворо дивиться Мелася на небо. Воно—ясне блакітне.

— Ходім доню, бо нема кари, нема вогню, щоб спалило їх!

— Є вогонь!—твердо каже дівчинка, але дідусь її не слухає і йде до хати.

Суворо дивлячись кудись, йде за ним Мелася й зникають обоє за деревами.

Темно в хаті.

Мелася лежить на печі й слухає, як ворочається в своїй постелі дідусь.

— Меласю! Меласю!

Вона мовчить, а через кілька хвилин чути, як хропе старий.

Мелася злазить з печі й кішкою пробирається повз діда та підходить до вікна.

На дворі видно, мов у день.

„Ні ще рано",—думає Мелася й сумно хилить голову.

Довго сидить вона у великій задумі.

Вже й дідусь бубонить щось крізь сон і місяць заховався за ріг хати, а вона все сидить й похмуро дивиться кудись.

Кашлянув дідусь. Вона здрігнула й почала крастись до дверей...

Швидко бігла вона знайомою стежечкою.

Ось, вже й ліс скінчився.

Далеко чорніють хутори. Швидче б, доки місяць світить, добігти туди.

Побігла й зникла в хвилях колоскових.

Ось, перша низенька—стародавнє подвірря Стосуна. Зупинилась...

Блиснув іскоркою сірник, затріщало щось.

Далі тік... знову.

Ось хата Зубенка!—

Защемило серце ..

Швидче на пліт... Раз...

Біжить далі...

Друга хата, третя...

Далі скирди, клуні... Кінець.

Швидче в степ!

Кінець хвилям колосків! Перед нею чорною стіною став рідний ліс.

Зупинилась, важко переводячи дух, й подивилась назад. Де біліли проти місяця хатки, тепер піднімався густий чорний дим.

Блідий місяць, неначе злякавшись, швидко заховався за гори, а довгі язики полум'я прорізують густий чорний дим й освітлюють широкі степи й коло лісу одиноку дитячу постать, що суворо дивиться туди, прямо в полум'я.

—Ой, рятуйте! Пожежа!—донісся крик повний розпуки.

... а рука міцно тулить до себе дівчину.

Дівчинка здрігнула.

—Дідусь казав нема вогню. Є вогонь.

Лютує полум'я пожежи... Чуються крики одчаю, а коло лісу ридає байстря й шепоче крізь ридання:

„Мало... мало!".

Оце так хлопці!

Наставляйте вуха, хлопці,—
Буду вам оповідать,
Як Петрівські комсомольці
Дбають про своїх дівчат.
Що за славне молодецтво,—
Це не хлопці — а орли:
Над дівчатами культшефство
На селі вони взяли.
Стах Одарці, Гриць Ярині
А Наталочці Панкрат —
По **„Селянці України"**
Виписать вони хотять.

От так славні комсомольці!
Можна й є за що хвалить
Не погано б було, хлопці,
Нам усім отак зробить.
Я, **Антоша Ко,** — хлоп'ятко
Невеличке і без ус,
А й собі знайду дівчатко —
Теж з культшефством підкочусь.
Парубоцтво України!
Не дрімайте і не спіть:
Всі **„Селянку України"**
Для дівчат передплатіть.

Антоша Ко.

Жіноча держава.

Американські робітниці-українки видають місячний дуже добрий журнал „Робітниця". Цікаву замітку здибуємо в числі 3-4 цього журналу—про жіночу державу.

На одному острові, що зветься Тібурон і находиться на північно-західнім побережжу Злучених штатів Північної Америки в Каліфорнійському заливі, живе індіянське плем'я що зветься Серо.

Влада на тому острові належить тільки жінкам. Чоловіки не мають права ані в господарстві, ані політичного. Як парубок хоче оженитися, він має цілий рік служити за невільника своїй майбутній жінці, доки вона згодиться вийти за нього заміж. Він рубає дрова, носить воду, реміснкує, виконує всі жіночі накази.

Довкола острова Тібурон у глибоких морських водах водиться велика риба, що зветься „людожер", бо нападає на купальників і поїдає їх. Але м'ясо цієї риби дуже смачне і є найулюбленіша страва мешканців острова Тібурон. І от парубок, жених має кожного дня поринати й ловити молоденьких „людожерів" на обід своїй тещі й цілої її родини. Так само його посилають полювати на диких звірів.

На протязі цілого року женихові не дозволяється бути близько коханої. Навіть обідати й вечеряти йому дають окремо, а не за спільним столом, мають його за наймита. Після такого іспиту, як жінки в родині подобають парубка, йому через рік справляють весілля.

Ще один цікавий звичай є в племени Серо.
Коли дівчина на виданні, вона по споконвічному звичаю малює собі обличчя на біло. Робиться це для того, щоб усім показати, що вона шукає собі жениха-раба. Аж коли знайде—миє білила й стає господинею над своїм коханцем-невільником.

Ось так водиться на світі! Хоч наших женихів лякай... Пошлемо, мовляв, на острів Тібурон—що будеш робити?

Книгочій.

Про тільні корови.

В селянськім господарстві найчастіше корови теляться на весні, починаючи з лютого й до квітня місяця.

Там, де молоко витрачається тільки для домашнього вжитку, такі отели підходять для господарства. При весняних отелах корів яловість припадає як раз на великий піст, коли в селянськім господарстві найменш вживається молоко. Зате після великодня селяни харчуються переважно молоком, особливо там, де молоко нікуди збувати.

Хиби весняного отелу.

Коли є просторі пасовиська з доброю пашею, тоді й молока корови дають багато.

А раз багато молока то, значить, воно дешевіє.

Коли корова із зімівлі вийде худа, зморена, а на пасовиську немає паші, то дійну корову доводиться підгодовувати дома. Молока в такої корови багато не надоєш. Треба спершу корову підгодувати. Після отелу корови вгодувати трудно, бо частина корму, що повинна була б іти на підправку, витрачається на молоко.

Зазімована корова починає нагулювати тіло тільки тоді, коли перестане вже прибавляти молоко. Отже ми бачимо, що після отелу корова дає найбільше молока. А коли вона в цей час худа й забита, то щоб набрати сили, вона мусить убавляти молока. Таким чином господарство терпить збитки на молоці. Після отелу корова зразу прибавляє молока. От коли в цей час її погано годувати, то вона швидко почне худіти. Але це не велике лихо, коли потім є чим підгодувати корову. Инша річ, коли корові ціле літо доводиться гуляти по чистій толоці, особливо в посушливі роки. При таких умовах багато молока чекати не доводиться. Через літо, туди під осінь, корови весняного отелу починають збавляти молока.

Осінні отели вигідніші, ніж весняні.

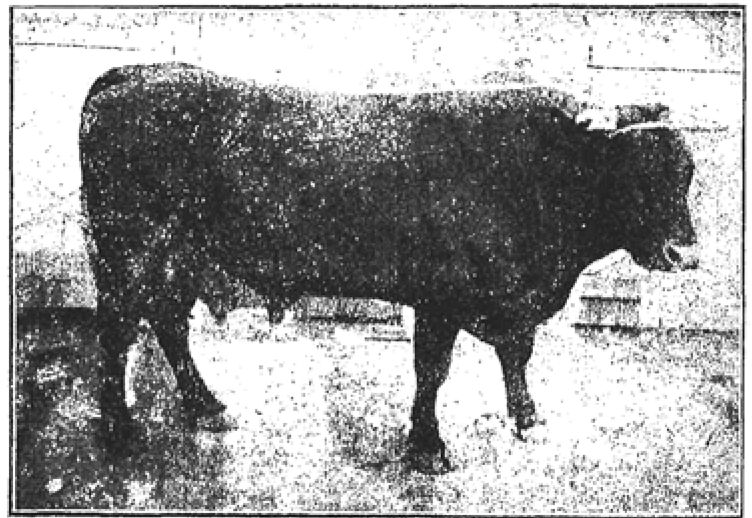
Найбільша ціна на молоко найчастіше буває у вересні та жовтні. Тому де-які господарки вважають, що буде вигідніше, коли корови телитимуться в пізню осінь або взімку.

Всім відомо, що восени та взімку майже кожне господарство має свій корм. Є чим і січку задобрити і обмішку можна зробити, та й буряк знайдеться, щоб дати худобі. А коли немає корму, то корова даватиме тільки збитки. Восени та взімку годувати корову можна добре, це-б-то так, щоб вона давала молока стільки, скільки вона зможе переробити. В цей час вімня найбільше виділяє молока.

На весну корова молока збавляє. Але це так і треба, бо при найкращім кормі що далі від отелу, то стає менше молока. За те, коли корова піде на пашу, то зелена трава та корм у загороді можуть сами по собі прибавити молока. Збільшує молоко висока зелена трава. Після зеленого корму корова більше дає молока, ніж після сухого, а також і буряків. Отже ми бачимо, що в-осени чи то в-зімку корова прибавляє молоко після отелу, а по весні від зеленої паші. А коли корова телиться на весні, то такої прибавки молока не буває.

Коли будь-хто забажає, щоб корова отелилась в-осени у вересні, листопаді або грудні, то й злучати її з бугаєм треба в листопаді, грудні січні та лютому. Коли корову злучити в листопаді, грудні, то вона отелиться в вересні, листопаді. В цей час молоко дуже дороге і коли близько є місто, то молоко можна вигідно збувати.

Для приплоду зімовий та осінній отел кращий. Телята, що родяться восени або взімку, до весни так виростають, що по весні можуть іти на пашу. В цей час телята мають місяців 3—6. Телята весняного отелу на пашу попадають тоді, коли трава застарюється, стає грубою та затоптаною худобою. Є свої хиби й при зімовім та пізнім осіннім отелі. Але ці хиби бувають тільки в тих господарствах, де мало корму, або необережно його витрачають, а також коли тісні, холодні та забруджені хліви. Коли взімку корову годують самою соломою та скупо обмішують висівками або борошном, то не тільки мало молока буде, а також корова не битиметься до бугая. У темному та забрудженому хліві корова також себе погано почуває. Коли корова добре годується, то й до бугаїв вона кожного місяцю битиметься й як слід її можна злучити з бугаєм.

Бугай німецької породи.

Щоб, як слід, корову злучити з бугаєм, її треба частіше випускати з хліва на двір і залишати там з бугаєм.

Бугай мусить бути ґарним і молошної породи. Не дурно люде кажуть „Яке коріння таке й насіння“. Краще придбати доброго бугая гуртом. Бугай може жити в одному будь-якому господарстві. Але це господарство повинне доглядати цього бугая так, як укаже агроном.

Видатки на утримання бугая мають розподілятися між всими тими, хто брав участь в купівлі бугая. Боятись видатків нема чого. Коли буде добрий бугай, то корови не залишатимуться яловими. Приплід від доброго бугая буде добрим. Коли виростуть корови від бугая молошної породи, то вони також будуть ґарними й даватимуть багато молока.

Друга хиба зімового отелу—це трудноці видержувати маленьких телят. Для цього треба мати тепле помешкання, а при весняному його не треба.

Щоб перевести отел з весни на осінь, або зіму, треба теличку вперше злучати в кінці листопаду. При такій злучці теличка трохи переросте, але це нічого. За те вона більше виросте й буде гарною коровою. Тяжче це робити з коровами, та ще коли вони ходять у череді разом з бугаєм. Але можна й корову, замісць весни, злучити восени. Коли господарство має дві корові, то йому є рація зробити так, щоб одна корова телилась весною, а друга восени.

Ф. Рюриків.

Сільсько-господарський календар.

(Що робити селянці в лютому місяці).

Готуйте насіння до сівби.

Час уже починати підготовляти насіння до сівби. Добрі господарі про це почали думати ще в грудні та січні. Треба зерно для насіння перечистити, щоб в ньому не було сміття та бур'янового насіння.

Потім треба стежити, щоб насіння було здорове й важке на вагу. Для цього зерно треба перепустити через віялку-сортировку та инші зерноочисні машини.

Коли цих машин немає в господарстві, то їх треба дістати на прокатнім пункті у агронома, в сусідньому радянському господарстві або у сусіди, що має ці машини. Не прогавте черги на ці машини.

Коли вам не вдасться дістати потрібних машин, то сажайте вашу дітвору, хай по зернині переберуть насіння.

Потім треба випробувати насіння, чи воно зійде після сівби.

На що ж те зерно, що не може зійти, переводити дурно, засіваючи ним землю. Краще таке зерно продати, або помолоти на борошно.

Передивіться сільсько-господарське приладдя.

Подбайте про те, щоб чоловік передивився всі сільсько-господарські приладдя, потрібні на весну. Нехай полагодить, що треба, щоб не було так, як то говориться в приказці, що мовляв „не тоді собаки годують, коли на охоту йдуть".

Подбайте про городнє насіння.

Треба також подбати про городнє насіння. Коли такого насіння від добрих випробуваних сортів нема у вас, то треба його купити десь на стороні. Купувати треба через певні руки—через агронома, через сільсько-господарську кооперацію, в радянськім господарстві, але у всякому разі не на базарі, де часто-густо, замісць доброго насіння, можуть дати ріжних бур'янів. Городнє насіння треба перечистити й держати в сухому й холоднуватому помешканні та випробувати, чи зійде.

Догляньте картоплю та буряки.

Треба простежити за картоплею, буряками та морквою. Коли будуть гнилі, то треба викинути. Треба, щоб садили добре насіння. Тоді картопля дає добрий врожай, а висадки буряків та моркви дають добре насіння на майбутній рік.

Догляньте вівці та свині.

Стежіть за пологами овець. Сортуйте овець для майбутньої стрижки. Стежіть за поросними свинями та угодовуйте свині.

Готуйте яйця під квочки.

Час збирати яйця та зберігати їх під квочку. На яйцях, що знесли кращі кури, треба робити помітки на тупому краї яйця олівцем зразу, як тільки курка знесе його. Такі помітки треба робити для того, щоб під квочку підсипати свіжіші яйця. Треба пам'ятати, що зародок в яйці живе три—чотирі тижні при найкращих умовах.

Зберігати під квочку, яйця треба в сухому й теплому помешканні (8—12 ступінів по Реомюру). Для яєць потрібне свіже повітря. Ті яйця, що призначаються під квочку ніколи не треба зберігати в попилі.

Не забувайте про садки.

Не треба забувати й про садок. Стовбурі та гилля слід очистити від старої кори, моху та лишаїв і обмазати свіжо загашеним вапном. В теплі дні, коли ваш чоловік не тямить в садівництві, запросіть садівника або агронома—хай він навчить, як треба прорідити овочеві дерева, прочистити верховіття та омолодити старі дерева.

А найголовніше—це треба познімати кубла гусені, що зимує на деревах. Це треба робити обережно, щоб жодного кубла не залишити на дереві. Багато кубел висять на тоненькім павутинні. Не думайте, що то сухе листя. Все треба зібрати. Що попадало на сніг під час цієї роботи, або коли проріжували садок, не треба залишати в садку, а все зібрати й попалити. Цим ви позбавите кожне дерево від тисячів гусені й садок дасть добрий урожай.

Догляньте бджоли.

Треба також доглянути за темником. Очистити вулики від сміття та мертвих бджіл. Коли в вулику немає меду, то бджоли треба годувати цукром.

Т. Павлов.

Господарчі поради.

Гнилу картоплю не треба викидати.

Часто-густо картопля починає гнити; таку картоплю можна використовувати для крохмалю.

Треба таку картоплю потовкти макогоном в макітрі або діжці, давши трохи води. Потім налить в макітру або діжку води, разбовтать, а потім хай відстоїться. На дно осяде крохмаль, а брудна вода буде зверху. Цю воду треба злити та знов налити чистої води і хай знов відстоїться. Так треба робити аж поки вода зверху стане чистою.

Що треба зробити корові, щоб вона не пручалась, як її доять.

Коли корова не дається доїтись, то перед доїнням їй на шию кладуть мокру ряднинку. Від цього найдикіша корова стає спокійною. Це роблять тоді, коли у корови здорове вімня й дійки.

Як лікувати відморожений гребень у курей.

Відморожений гребень треба мазати вазеліном або гліцерином доки не одійде (2—3 тижні). Треба, щоб курник був теплий. В теплому курнику курей краще відгодовувати, вони не хворіють, не мерзнуть і краще несуться.

Як винищити тараканів.

Щоб винищити тараканів треба змішати рівні частини бури та горохового борошна. Горохове борошно таракани дуже люблять. До бури змішаної з гороховим борошном можна добавити цукру. Цю мішанку треба розсіяти там, де найбільше лазять таракани. Коли вони (таракани) найдяться такої мішанки, то зразу гинуть.

Зліва направо: 1) тов. **ГРИЩЕНКОВА**—селянка з Катеринославщини, організатор серед жінок, 2) тов. **КОРОЛЬОВА**—шахтарка, герой трудового фронту, 3) тов. **СОСІДКИНА**—селянка з Харківщини, голова Бугреватського Комітету незаможного селянства і 4) тов. **БЕБЕШКО**—селянка з Київщини, учасниця революційного руху при цараті.

Що нам пишуть.

Господарюйте гуртом.

Хоч і є в селянок бажання й охота працювати в сільських установах нарівні з чоловіками, та все ж хатні справи приборкують їхнє бажання. А щоб цього позбутися, щоб селянка звільнилась від хатніх дріб'язків, треба творити гуртові господарства. Про це пише **сількорка Безрідна із села Моринців (на Київщині).**—Бо, каже вона, доки селянки не поліпшать свого становища участю в гуртових господарствах, доти втягнути їх цілком в громадську роботу майже неможливо.

Делегатки—проти самогонництва.

У. В. Сорочинці (на Лубенщині), як повідомляє жінкор **Л. Муха**, де-які делегатки, довідавшись, що де-які з делегаток варять самогон,—на своїх зборах постановили: „хто з делегаток буде варити самогон, тих буде виключено з організації".

З'їзди рад розбуркують селянок.

Доки дві-три селянки з **В. Сорочинського району (на Лубенщині) не** побували на округовому та губерському З'їздах, доти трудно було селянок втягати до організації,—після З'їзду—зовсім инше. Жінкорка **Л. Муха** розповідає, що на збори, щоб вислухати доповідь делегаток, які були на З'їздах, зібралися майже всі делегатки. Доповіді слухали з цікавістю. З'їзди розбуркують селянок.

Хочуть бути письменними.

На **Охтирщині**, як дописує товаришка **Своя**, помічається з боку неписьменних делегаток бажання навчитися грамоти. До шкіл, що ліквідують неписьменність серед дорослих записуються жінки й дівчата. Бувають випадки, коли матері посилають до школи дочок—дівок, щоб вони вчилися грамоти.

Порівнялися з чоловіками.

Сількорка **Санька Бойкова** пише, що в **с. Водяній (на Шевченківщині)** на перевиборах Сільради жінок було нарівні з чоловіками. Далеко більше, ніж торік. До Сільради обрано 5 жінок та 1 до комітету Взаємодопомоги, на той рік буде їх там більше.

Червоне весілля.

Новий побут що-день прокладає собі дорогу на село. **Жінкор П.** пише, що на **цукроварні імени тов. Мануїльського (на Волині)** було улаштовано червоне весілля. На весіллі були присутніми не тільки робітниці цукроварні, а й багато селянок із близьких до цукроварні сел. Червоне весілля справило на всіх добре враження.

Побільше зібрань.

Жінкорка—селянка Н. Швалюк (село Сахновці, на Волині) із задоволенням пише про зібрання селянок, на якому виступали жінорганізатор, інструктор кооперації та вчителька. Коли б такі зібрання у нас відбувалися почаще—ми б давно уже вилізли з темряви. Нам селянкам, дуже вподобалось, що з нами говорили по простому, по товариському.

Вчителька повинна допомогти селянці.

Делегатка Н. Волинська, вказуючи на гніт селянки з боку чоловіка, звертається з закликом до сільських учительок, що повинні прийти на допомогу селянці.

Дійсно, сільська вчителька разом із жінорганізатором можуть зробити велике діло серед селянок, що й досі блукають у темряві, не маючи ні від кого порятунку.

Жіноча організація допомогає.

Тов. Галя (село Гладос, на Одещині) розповідає в листі до редакції, як їй допомогла жіноча організація. Пропала в неї корова. Протягом двох тижнів ходила вона до сільради, щоб довідатись про штраховку. Нічого не виходило. Звернулась вона до жінорганізації. Там їй усе чисто розтолкували і—через три дні вона одержала штрахову.

Тов. М. **ШЕВЧЕНКОВА**—селянка с. Кривої Коси (на Катеринославщині), кандидат партії ленінського набору, член Сільради.

Селянки виростають.

Товаришка О. Я. (Звягелівський район, на Волині) пише, що свідомість селянки де далі збільшується. Коли рік тому селянки на зборах боялись рота роззявити, то тепер вони вже беруть жвавуучасть в обговоренні всіх питань, що ставляться на зборах та З'їздах.

Нафта та як її добувають.

Кожен із нас бачив гас, що ним освітлюють кімнати, бачив також мазут та бензін, що рухають паротяги, двигуни то-що, але не кожен знає, що уявляє із себе оцей продукт і як його добувають. От про це ми і маємо розповісти в нашій статті.

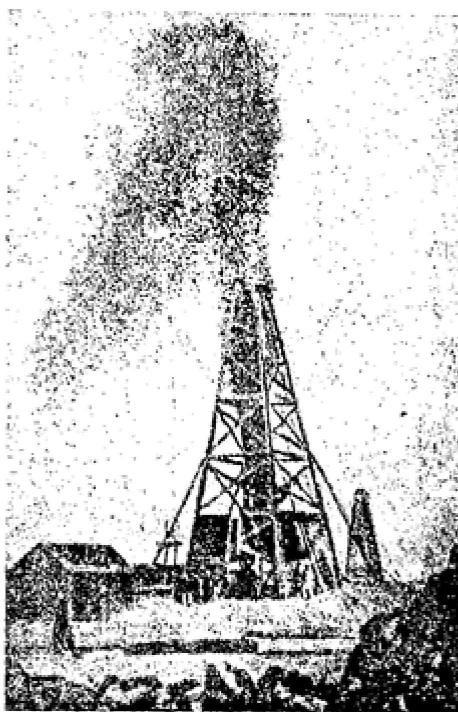
Природа нафти.

По де-яких частинах земної кулі прямо із землі виступає блакитно-зелена рідина, що легко загорається від вогню. Часто-густо трапляються цілі простори наскрізь промоченого цією рідиною піску, а із щілин у землі б'ють у гору вогненні струмочки.

В старі часи темні люди вважали це за божі вогні. Але пройшли ті часи, коли люди вірили в бога.

Люди зрозуміли, що ті вогні є не що инше, як та сама блакитно-зелена рідина, що виступає із землі й назвали її нафтою.

Коли в цих місцях прокопати землю, то можна знайти цілі озера нафти. Иноді нафта сама пробиває землю й широко заливає навколо місцевість.

Нафтовий фонтан.

Про те, звідки в землі взялася нафта, точно ніхто не знає. Одні учені думають, що нафта утворилась ще тоді, коли земна куля була розвареною (про це дивіться статтю про походження світу в ч. 3 «Селянки України»). Коли земля поволі тверділа, то в ній з'єднувались газозалізо з вуглем та водою. Ця мішанка й утворила нафту.

На думку инших вчених, нафта утворилась так ось: колись на землі були величезні моря, а в цих морях жила сила ріжних тварин. Коли ці тварини дохли, то їхнє тіло не гнило, а заносилось піском і перетворювалось у нафту. Для цього тільки треба, щоб зразу загинуло дуже багато тварин. Але такі випадки трапляються й тепер. В Каспійському морі, біля якого знаходиться багато нафти, є затока, що називається Кара-Бугаз. У цій затоці дуже солона вода. От коли хвиля заносить сюди рибу, то вона від разу гине цілими мільйонами. Досить тільки, щоб цю рибу засипав пісок, для того щоб почала утворюватися нафта.

Де й як добувають нафту.

Найбільші джерела нафти знаходяться в Північній Америці. Ця країна найбільше постачає нафти для всього світу. Потім у нас на Кавказі є великі нафтові джерела, біля міста Баку, на березі Каспійського моря.

Навколо міста усюди стремлять труби від нафтових заводів. Все місто повите хмарою чорного диму. Недурно це місто зветься «чорним містом».

Куди не ступиш, усюди нафта. Сила людей ішла туди на заробітки. Великі прибутки дають нафтові промисли. Кавказькі нафтові промисли колись були у руках шведського капіталіста Нобеля, а тепер ними користуються трудящі Радянського Союзу.

А як добувають нафту? Раніше копали в землі неглибокі колодязі, з яких потім викачували нафту цебрами. Потім способи здобування нафти удосконалювались.

Почали спеціяльними буравами копати глибокі ями. Щоб не засувались ці ями землею, обкладали їх залізними трубами. Иноді доводиться дуже довго шукати нафту. А иноді вона сама пробивається з під землі й виливається величезним водозграєм. Так иноді гинуть мілійони пудів нафти. З пробуравлених ям нафту машинами виливають у великі вряд викопані ями. В цих ямах нафта відстоюється від піску та каміння. Потім по спеціяльних трубах переливається для обробки на завод.

Обробка нафти.

На заводах нафту наливають у великі куби й нагрівають доки не почне кипіти. Від кипіння вода випарюється. Нафта також випарюється, але вона складається з де-кілько частин, тому одна частина випарюється раніш, друга пізніше і так далі. Пара нафти по окремих трубках відходе в бік, охолоджується й дає ріжні продукти.

Найпершим охолоджується бензін. Раніше бензін не мав великого значіння, але тепер він з кожним днем стає потрібнішим. Бензін є найкращим паливом для руху автомобілів, аеропланів та моторних човнів. Автомобілів, аеропланів та моторних човнів у нас стає все більше й більше, тому й бензіну треба багато.

Після бензіну охолоджується гас, що вживається для ламп. Про значіння гасу говорити не доводиться, бо це всім відомо. Хоч і йде на зміну гасові електрика, але ще довго гас вживатиметься населенням.

Те, що залишається після бензіну й гасу, називається мазутом. Мазут має величезне значіння для промисловости. На фабриках та заводах, а також на кращих паротоягах мазут вживають, як паливо. Потім з мазуту виробляють ріжні машинові масла, як оленафт то-що.

Радянська нафтова промисловість.

Радянська нафтова промисловість в майбутнім має широко розвинутись, бо бакинські джерела мають величезні запаси нафти. Північно-американська нафтова промисловість починає зменшуватись, бо всі нафтові джерела висмоктані.. Крім Бакинської нафтової промисловости, є ще джерела нафти на Кавказі біля міста Грозного, потім в Закаспійському краї та біля Майкопу. Тут тільки 1923 року вперше пробився з під землі нафтовий струмок. Крім цього наша нафта має більше, ніж американська, бензіну. Не дурно англійці так націлялися на нашу нафту під час горожанської війни.

Потреба в нафті збільшується. Росте її й промисловість в Радянському Союзі.

Можна думати, що в недалекому майбутньому Союз Радянських Соціялістичних Республік постачатиме нафту країнам всього світу.

В. Шумаков.

Що читати селянці.

(Порада 4-та).

Зімові місяці—січень та лютий багаті на ріжні свята робітничі та сумні роковини—події 9 січня 1905 року, скорботний день смерти В. Ілліча, роковини скинення царату, день Червоної армії (23/II), підготовка до дня робітниці 8 III, дня Паризької Комуни 18/III, Шевченківської роковини 11/III то-що. Свідома жінка—селянка хоче знати про ці дні, згадати події, дізнатися докладно, що сталося багато років назад, а чи як що—той недавно.

Наші видавництва встигли видати силу книжок про ці дні та події, та звичайно ж, не всі вони попадуть на село, та хоч би й так, де там занятій жінці їх прочитати, чи прослухати, як хтось инший прочитає. Тож і радимо ми лише де-кілька невеличких, найпростіших книжок та ще таких, що напевне є чи в школі, чи в сельбуді, хаті—читальні.

1. **М. Горний—«9 січня»**. В цій невеличкій книжці відомий російський письменник—пролетар зумів передати настрої робітників, їхні сподіванки, як ішли до царя, жах самого розстрілу і повне зневір'я, після ганебної розправи на площі коло царського палацу 9 січня 1905 року.

2. Повніше про події 9 січня дізнатися можна з книжки **«9 січня»** (збірник до читання малописьменним), тут є й історія подій, чого виникли вони, є вірші, оповідання значіння цього сумного дня для революційного руху.

3. Про Леніна найкраще дістати цілу низку книжок під назвою **«Ленінська селянська бібліотека»**—дуже дешеві книжечки, невеличкі, в них розповідано, як жив Ленін, як працював, від чого помер, як він ставився до селян, жінки, яке має значіння не тільки для нас, а й для робітництва всього світу. Назабаром вийде з друку біографія Леніна, написав **М. Панченко, «Як жив, боровся й помер Ленін»**.

4. Дуже радимо дістати книжку **Джона Ріда «10 днів, що потрясли світом»**—написав її американець, який щиро співчував Радянській владі, був весь час в Москві при перевороті в жовтні, все бачив, розумів події, постаті проводирів революції він описує дуже яскраво, мов живі стоять вони перед читачем. Цю книжку видано зкороченою видавництвом «Червоний Шлях», але є й повна, видана Державним Видавництвом України (ціна—зкороченої 30 копійок повної 1 карб. 50 коп.).

5. **Мотузко «Як під проводом Леніна ми перемогли»**—проста й гарна книжка розповідає ще про революцію 1905 року, кріваву неділю 1905 року, зростання свідомости у робітників протягом з 1905 року, до вибуху в 1917, спершу в лютому, а потім в жовтні. Книжка багато роз'яснить і чому невдалася революція 1905 року, як готувалися до слідуючої, що зробила війна 1914—17 р., роля Леніна в революції 1917 р.

6. Про одну з подій 1905 року—повстання матросів розповідає книжка **«Повстання на пароплаві Потьомкін» Івана Жукова**—співучасника подій революційних в Чорноморській флоті.

7. Про Паризьку комуну є збірник під назвою **«Паризька комуна»**, що видало Державне Видавництво України,—а крім того невеличка, гарна книжка для дітей **«Парижская коммуна»**—видало т-во Допомоги Юн. Ленінцю (ц. 8 коп.) В цих збірничках крім історії комуни, її значіння—є й п'єси до цього дня, поезії для декламації, оповідання тогочасного життя.

Мих. Биковець.

Праця жінсекції „Плугу“ за три місяці.

Ось вже три місяці, як заклалася наша секція. За цей час нею пророблено таку роботу:

В згоді з Центр. Відділом робітниць та селянок при ЦККП(б)У жінсекція улаштувала літературну вечірку на Всеукр. з'їзді робітниць та селянок.

Плужанські „Понеділки“ двічі цілком присвячувались виступам жінсекції; крім того, окремі члени її виступали й на загальних вечірках „Плугу“.

Члени секції співробітничають в журналах та газетах, які виходять у м. Харкові.

До Міжнародного жіночого свята жінсекція готує збірку „8 березня“, яка має дати художній матеріял для культпраці на селі.

Що-суботи відбуваються засідання секції, яких вже було 13; на цих засіданнях було проведено організаційну роботу,—обрано бюро секції в складі трьох осіб: голова—В. Чередниченко, заступник голови—В. Шевченко, секретар—Н. Забіла, та К. Попова „істжінплуг“—якій доручено збірати все що є друкованого про нашу секцію та всі друковані твори наших письменниць, себ-то складати історію жінплугу.

На засіданнях жінсекції зачитувалися твори плужанок та студійок м. Харкова та з провінції:

1) **Варвара Чередниченко** (чл. „Плугу“)—оповідання „Тетяна засівальщиця“, „Це зробила звичайнісінька кішка“ (надруковані в дитячому журналі „Червоні квіти“), „У прабабівському клубі“ (увійшло в окрему збірку); агіт-п'єса [...]ня 1905 р.“; зробила доповідь „Огляд журналів для [р]осійською й українською мовою“.

[В]арвара Шевченко (студійка) зробила доповідь на [з']їзді робітниць та селянок про організацію й зав[...] [жін]секції; провела нараду з батрачками на Всеукр. [...]серобітземлісу. Зачитала оповідання: „Перше“, „Ра[...] [...]досвітки“, „Дочка-комуністка“ і здала до друку [...]ративне оповідання.

3) **Олександра Свекла** (член „Плугу“)—оповідання „Мелася“, „Обидва вивуваті“, „Вітрова пісня“, „Серед свеїв“ (видрукована в літсторінці „Селянської Правди“) „Мати“, „Сон наймита“, „Морог“, „Байстря“. Здала видавництву „Червоний Шлях“ збірку оповідань.

Виступала на вечірках „Плугу“.

4) **Катерина Попова** (чл. „Плугу“)—зачитувала—„Своїм шляхом“ (під назвою „Одарка“ готує до друку), „Делегатка“, „Миша“ (дитяче оповідання), „Танька-буфетчиця“.

5) **Наталя Забіла** (чл. „Плугу“)—вірші: „Студентське“ (видруковане в „Студенті Революції“), „Мати“ („Селянка України“ № 4), „Червоні хрестини“ („Сельбудинок“ № 2), „Сьомий Жовтень“, „15 січня“, „Дитяче Різдво“.

Виступала на Всеукр. з'їзді, на вечірках „Плугу“.

6) **Марія Романовська** (чл. „Плугу“)—зачитувала вірші на перших вечірках; більшої участи через хворобу не брала.

7) **Б. Ізраїлевська** (студійка)—зачитувала вірш „Я бажала роботи“..., оповідання—„Як тяжко народжується правда“, „Багате джерело“, „Перші хвилі“, „Спогади більшовички“ (видруковане в „Селянці України“).

8) **Тетяна Карлова** (чл. „Плугу“)—вірші „Ранок“, „Зачоти“.

9) **Ольга Чабан** (чл. „Плугу“) оповідання „Друкарщиця“ і „Нас було четверо“.

10) **Семенюк** (студійка) вірші „Жіночий Інтернаціонал“ та инші. Оповідання—„Про панича Степана та пастуха Івана“.

11) **Сліпкова** (студійка)—оповідання „Після свят“ і „Сірі герої“.

12) **Ковальчук** (чл. „Плугу“)—оповідання „Намітка“.

Зачитувалися надіслані твори:

13) **Явдоха Гуменна** (чл. Київськ. філії „Плуг“)—„Пастухи“, „Як треба містки справляти“, „На повітрофлоту“.

14) **В. Нечаївська** („Київ—Плуг“)—„Сашко та кози“ (видруковане в літсторінці „СельПравди“).

15) **Кахнівська** (Ромни)—кілька віршів.

16) **Кудрицька** (Умань)—„Танок мечів“.

Засідання жінсекції одвідують й инші плужане й гартованці: Сосюра, Пилипенко, Голота, Копиленко, Дніпровський та инш., та представниці Ц. Відділу робітниць та селянок т.т. Левкович, Шинкар, Шингарева.

Зараз перед жінсекцією стоїть завдання зав'язати більш тісні зносини з жінками-письменницями на місцях, щоби втягати в літературну роботу все нові й нові жіночі творчі сили й яскравіше освітити в літературі сучасний жіночий побут.

Н. З.

ВЕСЕЛА СТОРІНКА.

„КІТ ХРЕЩЕНИЙ.“

Зібралися до Килини
Делегатки на звіздини.
Баба Цурка—повитуха
Не бажає навіть слухать
Про звіздини (ой, горлата!),—
Галасує на всю хату:
— Чхать я хочу на звіздини,
Я зроблю в попа хрестини!—
Тай побігла геть із хати,
Щоб кумів мерщій прохати.
Делегатки—за дитину
Та із хати—у хижчину,
Дитинча отам сховали,
А в рядно—кота поклали.

Тільки баба знов до хати—
Всі давай її благати:
— Ви, бабусю, нас пробачте,
Всі ми згодні... ось де, бачте—
Дитинча для вас сповите...
Нате, йдіть собі хрестити...—
Кум з кумою чимчикують,
До попа вони прямують.
У куми, замісць дитини,
Кіт загорнений в ряднині,
Попереду—баба Цурка,
Під пахвою—книш та курка.
Піп по хаті похожає,
Бабу Цурку вихваляє:
— Так, бабусю, так і треба,—
Бог за вами стежить з неба...—
Та й почав чинить хрестини
„Новоявленій дитині“.
Щоб узять до рук дитину,
Розгортає піп ряднину.
— Ну, ходи благословенний...—
А з ряднини здоровенний

Кіт вилазить, мружить око.
Піп одскочив на три кроки.
Баба впала серед хати,
Кум з кумою—хода з хати.

А тим часом у Килини
Відбувалися звіздини:
Делегатки не дрімали—
Дитинча Орлом назвали.

Кажуть: піп німим зробився,
Кум в безвірники пошився.
Баба Цурка там і вмерла,
А кума близнят приперла,
Кіт—здоровий і веселий
Має назву: „кіт хрещений“.

Антоша Ко.

Почтова скринька.

Охтирка, делегатці Темній.—Надіслане вами не піде. Пишіть покоротче.

Печеніжський район (на Харківщині), О. Маренич. Ваш допис запізнився. Не надрукуємо.

Товаришці Т.—Дописа не надрукуємо, бо не зазначили в ньому, звідки ви пишете.

Жінорганізаторові т. Мамонтовій.—Ваша стаття не піде: в Ч. 4 „Селянки України“ вже зроблено підсумки чотирьохрічньої роботи серед жінок України.

м. Валки, делегатці т. Паші.—Допис про конференцію запізнився.

Село Моринці (на Шевченківщині, Х. Відоменківні.—Ви надіслали нам статтю „Жінка на селі“, в якій пишете, що ніби то селянка наша перемогла всі свої перепони та досягла потрібної свідомости, а про своє село—ні слова. Напишіть про селянок села Моринців. Пишете ви добре.

В.—Бубни (на Полтавщині), В. К—ій.—Конференція батрачок, як ви пишете, відбулася в серпні місяці. Значить, допис запізнився. Не піде.

Е. Бойко. Ваші дописи запізнились. Просимо зазначати в дописах, звідки ви пишете. Коротче пишіть.

Жінкорці Нюрі. „Рассказ бабушки Марии, как она стала большачкой“ не піде.

м. Коростень, т. Міцельській. Закриття ясел відбулося у вересні. Друкувати теперь про це—запізно.

Криворіжжя, К. Міхно.—„Сознаніе селя[illegible]кі растет“—не піде. Пишіть коротче.

Куп'янське, М. Д. Колісниченко.—Дописи надсилайте безпосер[illegible] редакції нашого журналу. Пишіть про жіночий рух на селах ваш[illegible]

м. Кам'янець-Подільськ., Анастасії Мокляк.—Вірші не піду[illegible] листа.

м. Миколаїв, Тодосі Селіпій.—П'єсу буде видруковано з [illegible]роченням. Послано докладного листа.

м. Катеринослав, Насті Шевченко.—Посилаємо листа.

с. Стрельники, Бахмачського району на Конотопщині. Х. Ле[illegible] Майстренковій.—„Праведник Дмитро Мокрогуз“—не піде. Пишіть щ[illegible]тайте сучасних поетів та познайомтеся з правилами писання віршів.

м. Житомир, М. Луговиківні.—Ваш вірш „До Праці“ ухвалено ви[illegible]ковати з де-якими виправками в збірнику „8 березня“.

Видає *Ц. В. роб. і сел. К. П. (б) У. та газета „Селянська Правда“.* Редагує *Колегія.*

Харків, Друк. «Червоний Друк». Зам. Ч. 9132. Тир. 15.000.

СЕЛЯНКИ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ І ЧИТАЙТЕ

„СЕЛЯНКУ УКРАЇНИ"

щомісячний громадсько-політичний і літературно-науковий
ІЛЮСТРОВАНИЙ ЖУРНАЛ

Центрального Відділу Робітниць і Селянок Ц. К. К. П. (б) У.

В ЖУРНАЛІ ДРУКУЮТЬСЯ:

Керуючі статті про всі важніці питання, так політичного, як і господарського характеру; статті про жіночий рух у нас і за кордоном; широка інформація про життя і буття селянок і робітниць в Радянських Республіках і за кордоном; статті про кооперацію та хатнє господарство; оповідання, вірші, гумористики т. ин.; поради юридичні, лікарські і сільсько-господарські; кореспонденції з місць.

ЖУРНАЛ БАГАТО ІЛЮСТРОВАНИЙ.

ДЛЯ ПРАЦІ В ЖУРНАЛІ ЗАПРОШЕНО НАЙКРАЩІ СИЛИ.

ЖУРНАЛ ВИХОДИТИМЕ 25-го КОЖДОГО МІСЯЦЯ.

ПЕРЕДПЛАТА приймається в конторі газети „Селянська Правда"—Харків, вул. Лібкнехта 11, а на місцях—у кореспондентів і уповноважених по підписці на „Селянську Правду".

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

ГУРТОВА ПЕРЕДПЛАТА:

на місяць	на 3 місяці	на 6 місяців	на рік
15 коп.	45 коп.	90 коп.	1 кар. 80 к.
ДЛЯ ОКРЕМИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ:			
25 коп.	70 коп.	1 кар. 30 к.	2 кар. 40 к.